

Η «Γαύρνα Κοικουσά» και το «Κακαβάκι».

Φωτ. Φ. Χαραλαμπάκου

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Θεονικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

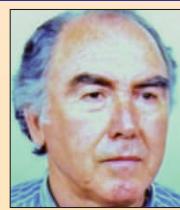
ΕΤΟΣ 21ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΟΥ 91 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΕΚΛΙΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΩΝ «Ο ΙΤΑΜΟΣ»

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Οι κλέφτες των Αγράφων και το Δημοτικό Τραγούδι

Τα περισσότερα που γνωρίζουμε για την πορεία και τις περιπέτειες του λαού μας και τους απελευθερωτικούς αγώνες του Έθνους μας τα οφείλουμε στο δημοτικό τραγούδι, ιδιαίτερα κατά την εποχή της μακραίωνης τουρκοκρατίας, που η πατρίδα μας είχε την ατυχία να παραμείνει σε πικνό σκοτάδι αμάθειας. Οι ελάχιστοι Έλληνες που είχαν την τύχη να μορφωθούν, αναγκάστηκαν να ξενιτευτούν στην Ευρώπη ή να καταφύγουν σε μεγάλα μοναστήρια, προστατευμένοι κάτω από το ράσο του μοναχού. Όταν όμως έλειψαν οι δάσκαλοι, οι

Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

Ο καπεταν-Δίπλας

Συνέχεια στην 3η σελ.

Αλκοόλ και ήπαρ Έρωτας ή θάνατος;

Γράφει ο
Δημήτρης Αν.
Κουντουράς
Διητής Β' Παθολογικής
και Ηπατολογικής
Κλινικής του "Mitera
Hospital" και
Ηπατολόγος του "ΥΤΕΙΑ"

Είναι συνδεδεμένο με τη ζωή, με τη χαρά και τη λύπη, με την καθημερινότητα και τη γιορτή, με τη θρησκεία και την τέχνη, με τον έρωτα και το θάνατο. Είναι το αλκοόλ. Ένα δώρο της φύσης, που το μόνο που του λείπει είναι το μέτρο, το οποίο θεωρείται, λανθασμένα, μια απολύτως προσωπική υπόθεση. Γιατί τις περισσότερες φορές, το μέτρο χάνεται όπως αποδεικνύει το 6% των αλκοολικών παγκοσμίων (κατά την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας ή WHO). Η διάπραξη αυτής της κατάχρησης "τιμωρείται" από τη φύση με αφαίρεση 10 ως 12 ετών ζωής, την ίδια στιγμή που

Συνέχεια στην 5η σελ.

1. Λάμπρος Γριβέλλας: "Οι κλέφτες των Αγράφων και το Δημοτικό Τραγούδι" .....σελ. 1-3
2. Δημήτρης Κουντουράς: "Αλκοόλ και ήπαρ: Έρωτας ή θάνατος;" 1-5
3. Θωμάς Λ. Τσιούκης: "Κρίση αξιών στην Ελλάδα του σήμερα" 1-4
4. Βασίλης Καραγιάννης: "Φθινοπωρινή Ραχούλα" 14
5. Μάρκος Παππάς: "Ο πυρόπληκτος (ποίημα)" 2
6. Κοινωνικά-Συνδρομές-ανέδοτα.....2
7. Νικολάου Πολίτη: "Παραδόσεις του ελληνικού λαού" 4
8. Τα πανηγύρια του χωριού (Προφητηλίας-Αγ. Παρασκευή-Μεταμόρφωση Ιακού-Δεκαπενταύγουστο-Εκδήλωση για τα παιδιά) 6-7
9. Παναγιώτης Κατσιούλας: "Οι Νεράιδες" 8
10. Θωμάς Κίσσας: "Οι τρεις θέσεις του χωριού μας" 8
11. Πέτρος Παπαζαρκάδας: "Καραμελωπή(ποίημα)" 8
12. Σούλια Τόσκα-Κάμπη: "Παραδοσιακοί χοροί" 9
13. Μερομήνια (Ημερομήνια) 10
14. Φιλίτσα Παπασωτηρίου-Οικονομίδου: "Ιστορία των φράσεων" 10
15. Στο ρυθμό του καλοκαιριού (γεγονότα-συμβάντα) 11
16. Λάμπρος Γριβέλλας: "Ο κινηματογράφος" (Διήγημα) 11
17. Ανοιχτά και άλιτα προβλήματα της Ραχούλας 12

Κρίση αξιών στην Ελλάδα του σήμερα

Του Θωμά Λ.
Τσιούκη
Φοιτηρή Πολιτικόν
Επιπτημόν

Στις μέρες μας που η χώρα περνά μια δύσκολη περίοδο για την οικονομία της έχουμε χάσει σαν λαός πολλές από τις αξίες μας και τα ιδανικά μας. Πολλές από τις αξίες και τα ιδανικά των Ελλήνων(όπως η Θρησκεία, η αξία των παραδόσεων κ.τ.λ.), που έδιναν ένα νόημα αλλά και ένα μέτρο στην καθημερινή τους ζωή, έχουν φθαρεί ανεπανόρθωτα σε σημείο που όχι μόνο αμφισβη-

τείται το κυριότερο γνώρισμά τους, δηλαδή η μονιμότητά τους, αλλά αποδεικνύεται η εξαφάνισή τους. Αν οι αξίες αποτελούν ένα θεμελιακό στοιχείο της ζωής του ανθρώπου και δίνουν νόημα στην ύπαρξή του, η φθορά τους ταυτίζεται με τη φθορά του ανθρώπου. Πολλοί από τους Έλληνες πλέον δεν ενδιαφέρονται για τον παραδοσιακό τρόπο ζωής τους και την ιστορία που κουβαλά αυτός ο ένδιοξ ήπαρ. Πρώτο θέμα στο μιαλό κάθε Έλληνα πλέον είναι η οικονομία και οι νέοι οικονομικοί όροι (πλεόνασμα, ισοζύγιο, spreads κ.α.). Όλος αυτός ο καταιγισμός νέων όρων που δέχτηκε η Ελλάδα απομάκρυνε πολλούς ανθρώπους από την επαφή τους με

την θρησκεία, την ιστορία και τις παραδόσεις κάτι που είναι πολύ κακό για την νοημοσύνη και παιδεία του καθενός ξεχωριστά. Επίσης πολλοί νέοι διαλέγουν να αφήσουν την εκπαίδευση τους και να ασχοληθούν με την εργασία από μικρή ηλικία ώστε να συμβάλουν στον κορβανά τις οικογένειας, κάτι που γυρίζει την χώρα μας πολύ πίσω. Η κρίση παιδείας, ουσιαστικής δηλαδή καλλιέργειας της προσωπικότητας του απόμου, που πλήττει όχι μόνο τη χώρα μας αλλά τον ευρύτερο χώρο, αποπροσανατόλισε τον σύγχρονο άνθρωπο και υπονόμευσε τον τρόπο σκέψης και συμπειφοράς του, τις επιδιώξεις, τις επιθυμίες, τις βιοτικές του προτεραιότητες,

Συνέχεια στην 4η σελ.

Φθινοπωρινή Ραχούλα

Γράφει ο
Βασίλης Χρ.
Καραγιάννης

Το πότε πέρασε και αυτό το καλοκαίρι ούτε που το καταλάβαμε καθόλου. Φαίνεται ότι ήταν ήπιο με δροσερά βράδια και χαμηλές για την εποχή αυτή θερμοκρασίες. Ο Αύγουστος στο δεύτερο 15νημέρο μας αγρίεψε κάπως και προσπάθησε να μας δειξει τα καυτά του δόντια, χωρίς να το πετύχει απόλυτα. Μετά βίας έφθασε την θερμοκρασία στους 40-41 βαθμούς και για λίγες ημέρες. Έφθασε όμως το πλήρωμα του χρόνου και παραχώρησε ευμενώς τη θέση του στην εποχή των φρούτων, στο γλυκό φθινόπωρο.

Τα παιδικά φθινόπωρα που έζησα στο χωριό μας ξεπηδούν μέσα από τις αναμνήσεις μου γλυκά και νοσταλγικά και μου θυμίζουν μια άλλη εποχή τόσο ωραία και όμορφη με φόντο τους ζωντανούς, ασύραστους και εργατικούς κατοίκους που έκαναν την νύχτα ημέρα για να κερδίσουν τη δύσκολη μάχη της ζωής.

Τα παιδικά καλοκαίρια τα περνούσαμε όμορφα, ανέμελα και ένοιαστα στο καταπράσινο και ανεπανάληπτο Παλιοζωγόλπι, στο πάνω χωριό, όπως το λέγαμε, ανάμεσα σε θεόρατες καρυδιές, πανύψηλες καστανιές και γιγάντια έλατα, και όπου μας δρόσιζαν δροσερές και γάργαρες πηγές. Ζούσαμε πραγματικά ένα κομμάτι από τη "Ψηλά Βουνά" του Ζαχαρία Παπαντωνίου. Αναπνέαμε δροσερό αεράκι γεμάτο άρωμα από άνθη αγράμπελης, μέντας, δυόσμου και ρίγανης.

Ενώ βαυκαλιζόμασταν με την ιδέα ότι το καλοκαίρι είναι ατέλειωτο και τα σχολεία δεν θα ανοίξουν ποτέ, τα πρώτα κτυπήματα του λούρου που ακούγαμε πάνω στα κλωνάρια της καρυδιάς μας ξυπνούσαν από το λήθαργο και μας επανέφεραν στην πραγματικότητα.

Προς το τέλος του Αυγούστου το χωριό που παραθέριζε στο Παλιοζωγόλπι, αρχιζει να αναστατώνεται. Ετοιμάζονταν για τη

μετακόμιση στο κάτω χωριό. Τακτοποιούσαν τα λούρια από τους κήπους, χάλαγαν τις κρεβατίνες και τοποθετούσαν τα ξύλα μέσα στις καλύβες, μάζευαν τα πράγματά τους και κάποιο πρώιμο φορτωμένα τις οικοσυσκευές, άφηναν τα καλύβια τους και αναχωρούσαν για τη Ραχούλα.

Η περίοδος της παραθέρισης πέρασε και οι δουλειές που είχαν οι άνθρωποι εκεί είχαν σχεδόν τελειώσει. Οι καταπράσινοι κήποι που τους τροφοδοτούσαν ξεράθηκαν και όπου να ήταν σύντομα θα άνοιγε και το σχολείο.

Το καλοκαίρι, το κάτω χωριό ήταν σχεδόν έρημο, αφού έλειπαν τα λιανόπαιδα, οι γέροι και τα οικόσιτα ζώα. Τα περισσότερα σπίτια ήταν αμπαρωμένα και λίγοι μεσήλικοι κυκλοφορούσαν στους δρόμους. Έδινε το χωριό μια ασυνήθιστη εικόνα που δεν την συναντούσες πουθενά.

Συνέχεια στην 4η σελ.

Ο πυρόπληκτος

Κοίταζε ο Νόντας τη φωτιά κι
έσφιγγε τη γροθιά του,
κι αγριέψε σαν να βλέπε την
κόλαση την δια,
χθες έχασε τη μάνα του, το
σπίτι του, τη θεια του
και το χωρίο του έγινε
στάχτες κι αποκαΐδια.

Τίποτα πια δεν έμεινε, σπίτια, ελέις, κοπάδια,
όλα τ' αφάνισε η φωτιά μέσα σε λίγη ώρα,
και πού να βρει τη δύναμη με την ψυχή του άδεια,
να πει: ότι έγινε, έγινε, θα ξαναρχίσω τώρα.

Μοιρολογούσε ο άμοιρος κι έλεγε στα παιδιά του,
για των παππούδων τις είλεις, για των βουνών τα δάσα,
μοιρολογούσε κι έκλαιγε και σπάραζε η καρδιά του
κι απ' τους λυγμούς του έλεγες θα του κοπει ή ανάσα.

Τα βάζε με την τύχη του, τα βάζε με τους νόμους,
βλαστίμαγε τους εμπροστές και τον σφοδρό αέρα,
κι ένα παιδί, το πιο μικρό, στκώνοντας τους ώμους,
κλαίγοντας τον αγκάλιασε ψελλίζοντας: πατέρα!

Και τότε ο Νόντας άλλαξε, σταμάτησε να κλαίει,
ξεντύθηκε τον πόνο του για το χαμένο βίος του
και ντύθηκε αγωνιστής, όπως ο ίδιος λέει,
και η αιτία ήτανε ο πιο μικρός ο γιος του.

- Κι από τα μάτια των παιδιών που τόση θλίψη είδα
πείσμασα κι είπα μέσα μου ένα μονάχα μένει,
ν' αρχίσω πάλι απ' την αρχή με πίστη και μ' ελπίδα
να ζήσουμε σαν ζωντανοί κι όχι σαν πεθαμένοι.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

- "αμάραντος".** Εκδίδεται από τον Μορφωτικό Σύλλογο Αμαράντου.
- "Η Άρνη".** Εφημερίδα του Μορφωτικού Συλλόγου Μοσχολουρίου.
- "Τα Χρονικά της Νεράιδας Δολόπονων".** Νεράιδα-Σαραντάπορο-Μεγαλάκκος.
- "Η Οξιά".** Τριμηνιαία έκδοση του Λαογραφικού, Αρχαιολογικού, Πολιτιστικού Συλλόγου Οξιάς-Μοναστήρι Αγίας Τριάδος.
- "Το Μετερίζι των Αηδονοχωριτών".** Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου των απανταχού Αηδονοχωριτών Καρδίτσας.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ

ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεώργιος Κατσιούης

τηλ. 6976777462

Λάμπρος Α. Γριβέλης

τηλ. 2441020480

Βασίλης Χ. Καραγιάννης

τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

M. Απεξανδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ.

ΣΟΥΛΑ ΤΟΣΚΑ-ΚΑΜΠΑ (912)	30
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΡΑΝΤΟΣ (914)	20
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (915)	20
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ (916)	10
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ (917)	20
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΔΕΡΜΑΤΑΣ (918)	20
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΣΑΣ (919)	50
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΟΥΚΗΣ (920)	20
ΛΑΜΠΡΟΣ ΖΑΡΚΑΔΑΣ (921)	20
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ ΝΑΣΙΑΚΟΥ - ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ (922)	20
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Θ. ΒΡΕΚΟΣ (923)	25
ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΝΤΙΝΟΣ (924)	30
ΚΩΝ/ΝΟΣ Δ. ΜΗΤΡΑΣ (925)	30
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΝΑΚΑΣ (926)	20
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ (927)	20
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΩΤ. ΒΡΕΚΟΣ (928)	10
ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΤΣΙΟΤΡΑ (929)	30
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ (930)	20
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (931)	15
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ (932)	20
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (20)	20

Ο Κώστας Κορκόντζελος πλήρωσε το ποσό των 55 ευρώ για την επίσημη συνδρομή του site του Μ.Σ. Ραχούλας.

Ξελάμε

• - Πως πέθανε η τελευταία πόντια αρκούδα;

- Αντί να πέσει σε χειμερία νάρκη έπεισε σε Γερμανική.

• - Παππούς στον εγγονό: Κρύψου... έρχεται στο σπίτι η δασκάλα σου, επειδή σήμερα έκανες κοπάνα!

- Εγγονός: Εσύ κρύψου, της είπα ότι πέθανες!!

• Ήταν 2 γειτόνισσες και λέει η μία στην άλλη:

- Ήσουν άρρωστη;
- Οχι, γιατί ρωτάς;
- Ε να, είδα το γιατρό να μπαινοβγαίνει.

- Γιατί, σε σένα όταν μπαινόβγαινε ο στρατηγός, είχαμε πόλεμο;

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η Ισμήνη Ε. Παπαδημητρίου προσέφερε το ποσό των δέκα <10> ευρώ στη μνήμη της αδελφής της Ευφροσύνης Παπαδημητρίου του Ευθυμίου και της Σταματίας, Τομεάρχη του Νοσοκομείου Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, για τα 15 χρόνια μετά την κοιμησή της.

Προς τα Μέλη του Συλλόγου και τους Συνδρομητές της εφημερίδας Ζ.Χ.

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,

Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας.

Για την απρόσκοπη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο λογ/σμό 368/558733.

64 της Εθνικής Τράπεζας αφού δηλώσετε το όνομά σας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

Κατά τις Πανελλήνιες εισαγωγικές εξετάσεις για τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ, τα κάτωθι παιδιά, καταγόμενα από το χωριό μας, εισήχθησαν στις εξής σχολές:

1. **Βρέκου Αικατερίνη του Χρήστου:** Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Παν/μίου(Κέρκυρα)

2. **Γριβέλλας Νικόλαος του Αθανασίου:** Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

3. **Καλαμάρα Μυρτώ του Άγγελου:** Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

4. **Κατσιούλα Ελένη του Γεωργίου:** Πολιτικών Μηχανικών του Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης

5. **Μαυρομάτη Στυλιανή του Παράσχου (θυγατέρα της Μάρθας Στ. Φέτσιου):** Σχολή Ψυχολογίας του Παν/μίου Κρήτης

6. **Μήτρας Αθανάσιος του Λάμπρου:** Λογιστική και Χρηματοοικονομικής του Παν/μίου Μακεδονίας

7. **Μούστος Ιπποκράτης (εγγονός της Ελένης Τσούτσουρα):** Χημικών μηχανικών του Αριστοτότελος Παν/μίου Θεσσαλονίκης

8. **Νασιάκου Ηλιάνα του Αθανασίου:** Ιατρικής του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

9. **Ρίζου Πηνελόπη του Δημητρίου:** Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

10. **Ρουμελιώτη Μαρία του Λάμπρου (θυγατέρα της Παρασκευής Λ. Βρέκου):** Φαρμακευτικής του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

11. **Ρουμελιώτη Χριστίνα του Λάμπρου (θυγατέρα της Παρασκευής Λ. Βρέκου):** Φαρμακευτικής του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης

12. **Τσιάρα Χριστίνα (θυγατέρα της Θέκλας Φ. Κωστάκου):** Πολιτικών μηχανικών του Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης

13. <

Οι κλέφτες των Αγράφων και το Δημοτικό Τραγούδι

Συνέχεια από τη σελ. 1

ιστορικοί, οι λογοτέχνες, οι ποιητές, τη σκυτάλη πήρε ο λαός, που με το καλλιτεχνικό αισθητήριο και το πληθωρικό συναίσθημα που τον διακρίνει, έβαλε στο στόμα του την προφορική παράδοση, τη μετέτρεψε σε τραγούδι με ευκολομημένευτο δεκαπεντασύλλαβο στίχο, το επένδυσε με τη λαϊκή μουσική του και το άφησε στη φροντίδα των λαϊκών καλλιτεχνών να το ταξιδεύουν από τόπο σε τόπο, από εποχή σε εποχή. Μέσα από τα τραγούδια του ο λαός μας εκφράζει τα συναισθηματικά και ψυχικά του φορτία, τα ιδανικά του, τους πόνους και τις χαρές του, ακόμα και τις εντυπώσεις και τις ιδέες του από τον κύκλο της ζωής (νανουρίσματα, ταχταρίσματα, μοιρολόγια, γάμου, θανάτου, ξενιτιάς) όσο και από τον κύκλο του χρόνου(κάλαντα, αποκριάτικα, πασχαλινά κ.ά.).

Από την ταξινόμηση που επιχείρησε πρώτος ο Θεωρούμενος και "πατέρας" του δημοτικού τραγουδιού Νικόλαος Πολίτης και αργότερα ο μαθητής του Στύλπων Κυριακίδης ξεχωρίζουν τα κλέφτικα που τραγουδούν την αγωνία του ελληνισμού στα χρόνια της σκλαβιάς, μέσα από τη σκληρή ζωή των κλεφτών, τα ηρωικά κατορθώματά τους, τους πόνους και τους καημούς τους και την ηρωικό θάνατό τους στη μάχη ή την αγέρωχη στάση τους και την υπεράνθρωπη αντοχή τους στα φριχτά βασανιστήρια, όταν έπεφταν στα χέρια των εχθρών τους.

Είναι εντυπωσιακό πόσο το στοιχείο της υπερβολής και της συναισθηματικής φόρτισης με τα οποία ο άγνωστος δημιουργός δόμησε το στίχο του χρησιμοποιώντας κάθε πραγματικό και φανταστικό μέσο (πουλιά που φέρνουν μηνύματα, βουνά και ποτάμια που μιλούν με τον ήρωα, συνομιλία με το νεκρό καπετάνιο) βοήθησε να τονώνεται το αυτοσυναίσθημα του σκλαβωμένου λαού και να διατηρείται ζωντανός ο πόθος της ελευθερίας. Με λίγα λόγια, το δημοτικό τραγούδι ήταν το τονωτικό που διατήρησε άσβηστο τον πόθο της ελευθερίας για περισσότερο από τέσσερες αιώνες φριχτής σκλαβιάς.

Όπως συμβαίνει με όλους τους πολέμους, όπου οι απλοί μαχητές πολεμούν και οι στρατηγοί καρπώνονται τη δόξα, το ίδιο παρατηρούμε και στο δημοτικό τραγούδι. Ελάχιστοι απλοί κλέφτες και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αξιώθηκαν να υμηθούν από τη λαϊκή μουσική. Η συντριπτική πλειονότητα των τραγουδιών αναφέρονται στους καπεταναίους. Αυτό άλλωστε είναι και φυσικό, διότι εκείνοι ήταν διακριτοί μεταξύ των συμπολεμιστών τους για την προσωπική ανδρεία αλλά και για τη διοικητική ικανότητά τους.

Δημοτικό τραγούδι έχουν όλοι οι λαοί, το ελληνικό δημοτικό τραγούδι όμως ξεχωρίζει για τον άψογο στίχο του, το πλούσιο συναίσθημα και τις υψηλές ιδέες του. Αυτός είναι και ο λόγος που, πολύ νωρίς - πριν ακόμα λήξει η ελληνική επανάσταση- διάσημοι Ευρωπαίοι λογοτέχνες και ποιητές επιδόθηκαν στη συλλογή των δημοτικών τραγουδιών μας. Ανάμεσά τους ο Κλώντ Φωριέλ (1824), ο Πάσωφ (1840), ο Τομαζέο (1841), ο Μαρκέλους (1851), ο Λεγκράν (1874) κ.ά..

Τα τραγούδια που ακολουθούν αναφέρονται στους καπεταναίους των Αγράφων και είναι επιλεγμένα μεταξύ πολλών άλλων.

Του Δίπλα

Ο Δίπλας ήταν μία από τις ιστορικότερες μορφές των αγωνιστών για τη λευτεριά κατά τον ΙΗ αιώνα. "Στο κλαρί" βγήκε σε ηλικία δεκαεπτά ετών. Στην αρχή πολέμησε μαζί με τους με Κοντογιανναίους και τους Μπουκουβαλαίους, αλλά, όταν έγινε εικοσιενός ετών, έκανε δικό του σώμα. Διακρινόταν για την σύνεση και το στρατηγικό του μυαλό, θεωρούνταν μάλιστα "ο αρχηγός όλων των κλεφτών". Ο Γεώργιος Ιατρίδης στη συλλογή του "Δημοτικά Τραγούδια της Ελλάδος" καταγράφει ένα τραγούδι για το θάνατο του Δίπλα με τον τίτλο: "Του Δίπλα απ' το Ζωγλόποι". Παρά τις επίμονες έρευνές μου δεν κατέστη δυνατό να διασταύ-

ρωθεί η παραπάνω πληροφορία και από άλλες πηγές.

Περισσότερα για τη ζωή και το θάνατο του Δίπλα στο βιβλίο του συγγραφέα:

"Το Γλυκοχάραμα της Λευτεριάς", Καρδίτσα 2011, έκδοση Μορφωτικού Συλλόγου Ραχούλας.

Του Δίπλα απ' το Ζωγλόποι

"Ενα πουλάκι λάλησε στου Δίπλα το ταμπούρι. Δεν ελαλούσε σαν πουλί, σαν ούλα τα πουλάκια, μόνο λαλούσε κ' έλεγε μ' ανθρώπινη λαλίτσα.

-Μην είναι ο Τσόγκας που ρχεται, μην είναι ο Λεπενιώτης;

-Μηδέ ο Τσόγκας έρχεται μηδέ ο Λεπενιώτης, μον' είναι ο Μαχουρτάραγας με δύο και τρεις χιλιάδες. Φέρνει κι ασκέρι διαλεχτό, ούλο τσοχανταραίους.

Στα δόντια παίρνουν το σπαθί, στο χέρι το ντουφέκι.

-Ας έρχονται οι παλιότουρκοι, εμείς τους καρτερούμε. Εδώ είν' τ' Αντώνη το σπαθί, του Δίπλα το νταλιάνι.

Και ο Δίπλας τότε χούγιαζε και ο Δίπλας τότε λέει:

-Πού είστε παλικάρια μου, παλιοί μου μπουλουκτάδες;

αντέτι πιάστε, κάμετε σ' αυτούς τους γουρνομήτες.

Για σύρτε τα λαφριά σπαθιά και τα βαριά ντουφέκια.

Γιουρούσι τάναν με σπαθιά,

παίρνουν τους τούρκους ομπροστά, σαν

βουκολογελάδια,

σαν την κοπή τα πρόβατα, σαν την κοπή τα γίδια.

Διακόσιους Τούρκους σκότωσαν κι εξήντα λαβωμένους!"

Το τραγούδι αυτό αναφέρεται σε μια από τις πολλές

μάχες που έδωσε το κατσαντωνάικο ασκέρι με τους Αρβανίτες του Αλή πασά. Και βέβαια καπετάνιος πρωταγωνιστής είναι ο ατρόμητος Δίπλας. Ο Δίπλας ειδοποιείται ότι το ασκέρι του διατρέχει μεγάλο κίνδυνο από την Αρβανιτιά. Φυσικά οι κλέφτες είχαν καραούλια που τους ειδοποιούσαν σε περίπτωση κινδύνου. Ο λαϊκός ποιητής όμως, με ρωμανική διάθεση, θέλει ο αγγελιαφόρος να είναι ένα πουλάκι που μιλούσε την ανθρώπινη γλώσσα.

Το πουλάκι χρησιμοποιείται σε όλα σχεδόν τα κλέφτικα τραγούδια, προφανώς για τη δυνατότητά του να φέρνει γρήγορα τα μηνύματα. Στη φαντασία του λαϊκού ποιητή είναι ο πρόδρομος των σημερινών τηλεπικονιωνιακών μέσων. Ο καπετάνιος δυσκολεύεται να το πιστέψει και αναρωτιέται μήπως είναι το ασκέρι του Τσόγκα ή του λεπενιώτη που έρχεται για ενίσχυση, αλλά ο αγγελιαφόρος τον επαναφέρει στη σκληρή πραγματικότητα. Αμέσως συνεγίρει τα παλικάρια του και τα εμψυχώνει με λόγια ενθαρρυντικά για τους κλέφτες, όπως: "Εδώ είν' τ' Αντώνη το σπαθί, του Δίπλα του νταλιάνι..." και υποτιμητικά για τους εχθρούς που τους χαρακτηρίζει "γουρνομήτες". Οι κλέφτες ενθαρρύνονται, κατατροπώνουν τους

εχθρούς που τους κυνηγούν σαν να ήταν γελάδια και γιδοπρόβατα. Ο απολογισμός της μάχης είναι πάντα εντυπωσιακός: "Διακόσιους Τούρκους σκότωσαν κι εξήντα λαβωμένους". Οι απώλειες των εχθρών πάντα μεγεθύνονται υπερβολικά και των φίλων μειώνονται εντυπωσιακά. "Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές και λείπουν τρεις χιλιάδες, μετριούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβέντες". Αυτή η υπερβολή συμβαίνει ακόμα και στους σύγχρονους πολέμους.

Το ζωγλόποι είναι ένα τραγούδι που τους κυνηγούν σαν να ήταν γελάδια και γιδοπρόβατα. Ο απολογισμός της μάχης είναι πάντα εντυπωσιακός: "Διακόσιους Τούρκους σκότωσαν κι εξήντα λαβωμένους". Οι απώλειες των εχθρών πάντα μεγεθύνονται υπερβολικά και των φίλων μειώνονται εντυπωσιακά. "Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές και λείπουν τρεις χιλιάδες, μετριούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβέντες". Αυτή η υπερβολή συμβαίνει ακόμα και στους σύγχρονους πολέμους.

Το ζωγλόποι είναι ένα τραγούδι που τους κυνηγούν σαν να ήταν γελάδια και γιδοπρόβατα. Ο απολογισμός της μάχης είναι πάντα εντυπωσιακός: "Διακόσιους Τούρκους σκότωσαν κι εξήντα λαβωμένους". Οι απώλειες των εχθρών πάντα μεγεθύνονται υπερβολικά και των φίλων μειώνονται εντυπωσιακά. "Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές και λείπουν τρεις χιλιάδες, μετριούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβέντες". Αυτή η υπερβολή συμβαίνει ακόμα και στους σύγχρονους πολέμους.

Το ζωγλόποι είναι ένα τραγούδι που τους κυνηγούν σαν να ήταν γελάδια και γιδοπρόβατα. Ο απολογισμός της μάχης είναι πάντα εντυπωσιακός: "Διακόσιους Τούρκους σκότωσαν κι εξήντα λαβωμένους". Οι απώλειες των εχθρών πάντα μεγεθύνονται υπερβολικά και των φίλων μειώνονται εντυπωσιακά. "Μετριούνται οι Τούρκοι τρεις φορές και λείπουν τρεις χιλιάδες, μετριούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβέντες". Αυτή η υπερβολή συμβαίνει ακόμα και στους σύγχρονους πολέμους.

Το ζωγλόποι είναι ένα τραγούδι που τους κυνηγούν σαν να ήταν γελάδια και γιδοπρόβατα. Ο απολογισμός της μά

Οι παραδόσεις του ελληνικού λαού ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Η πλάση του ανθρώπου (Νάξος)

Ο Θεός σαν ήκαμε τσι πρώτοι αθρώποι, τς άφηκε σκιστοί από τον αφαλό και κάτω και τς ήδωκε τ' αγγέλου να τις απορράψει. Εκείνος ήπιασε πρώτα τον άνδρα, τον ήραψε και στο τέλος ήκαμε έναν κόμπο, ήκοψε την κλωστή κι άφηκεν ένα κομματάκι να κρέμεται, για να μη λύσει ο κόμπος. Απαί ήπιασε τη γυναίκα, ήραβγεν, ήραβγεν κι απορραμό δεν είχεν. Ηβαργιέστησε πια κι εκείνος, κι άφηκεν σα μισό αγκινόστομο άρραφο. Κι όπως τα άφηκεν, έτσι ως τώρα μένουν!

Τα βουνά (Σίμου Τρικάλων Θεσσαλίας)

Όταν έχτισε ο Θεός τα βουνά, τον ρώτησαν: "Τι τα θέλεις τα βουνά; Ποιος θα ρθει να κάτσει στα βουνά;". Κι αυτός τους είπε: "Τα βουνά τα 'χω για να καθίσουν οι ζουρλοί!". Και όσοι δεν είχαν μυαλό ήρθαν κι έκατσαν στα βουνά κι επήραν κι εμάς τα παιδιά τους στο λαιμό τους, γιατί, αν είχαν μυαλό και νου, δε θα ρχονταν να κάτσουν εδώ στα ξεροβούνια.

Κρίση αξιών στην Ελλάδα του σήμερα

Συνέχεια από τη σελ. 1

ολόκληρη τη ζωή τη δική του και των γύρω του. Η επιθυμία απόκτησης όλο και περισσότερων υλικών αγαθών εξελίχθηκε-ελλείψει ουσιαστικής παιδείας και ικανότητας ιεράρχησης αναγκών και επιδιώξεων- σε μανία καταναλωτισμού, με το πολυτελές αυτοκίνητο ή σπίτι, τα σινιέ ρούχα, τις τραπεζικές καταθέσεις να ανάγονται σε αυτοσκοπούς, η φοροδιαφυγή σε εξυπνάδα και το χρήμα σε μέτρο αξιολόγησης της επιτυχίας τού απόμου. Χάθηκε το μέτρο και υποσκελίστηκε το νόημα της ζωής. Το κυνήγι του χρήματος έγινε αυτοσκοπός. Οι άνθρωποι έπαψαν να ζουν με σεβασμό, αξιοπρέπεια και αγάπη προς την πατρίδα. Στην Ελλάδα έλειψε η δικαιοσύνη και η συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων. Επιπρόσθετα η κρίση έκανε τους Έλληνες πιο ακραίους στις πολιτικές τους απόψεις , λόγω έλλειψης δημοκρατικού ήθους και των ίδιων των πολιτών αλλά και των πολιτικών με τις επιλογές τους. Όμως υπάρχει ακόμη ελπίδα, αν ο κάθε Έλληνας ξεχωριστά βελτιωθεί και αποκτήσει αυτογνωσία μέσω της συνεχούς αυτοκριτικής.

Σ.Σ. Ο χωριανός μας φοιτητής κ. Θωμάς Λ. Ταιουκής έκαμε καλό ποδαρικό στα "Ζ.Χ.", με τη δημοσίευση του πρώτου άρθρου του. Ελπίζουμε να τον μιμηθούν και άλλοι χωριανοί συμφοιτητές του. Τον συγχαίρουμε και του ευχόμαστε καλές σπουδές.

Οι πρώτες φθινοπωρινές βροχές, ευεργετικές για τα σπαρτά, καθάριζαν το χωριό και το ετοίμαζαν να υποδεχθεί τους παραθεριστές. Οι γειτονιές ζωντάνευαν από τα γυναικόπαιδα και οι δρόμοι γέμιζαν από μικρά και μεγάλα ζώα. Τα καρποφόρα δέντρα λύγιζαν από τους καρπούς, οι σικιές ήταν φορτωμένες με νόστιμα σύκα και τα απέραντα και ατέλειωτα αμπέλια καμάρων για τα ώριμα πλέον σταφύλια και τα πρόβαλλαν με καμάρι, δείχνοντας τις διάφορες αποχρώσεις χρωμάτων. Όπου υπήρχε λίγο νερό, καταπράσινοι κήποι έκαναν την εμφάνισή τους υποσχόμενοι αφθονία παισταλιών. Η λάκκα του χωριού μας γέμιζε από κόσμο με τα τότε νεαρά πλατανία να σκορπίζουν δροσιά και ίσκιο. Τα τρία μαγαζά του χωριού μας να ζωντανεύουν και μόνο το Δημοτικό Σχολείο που στεγάζονταν σε δυο κτίρια στέκονταν βουβό, άφωνο και παραπονεμένο.

Οι δουλειές που έπρεπε να γίνουν πριν τους αιφνιδιάσει ο παγερός χειμώνας ήταν πολλές και χρειάζονταν πολλά, αμέτρητα χέρια. Οι φύλεργοι κάτοικοι του χωριού μας είχαν πρόγραμμα και εμπειρία. Τις έπαιρναν με τη σειρά και τελειώνοντας την μια καταπίανονταν με την άλλη. Όλες γίνονταν με τάξη και τελειώναν στον καιρό τους.

Με το έμπτα του Σεπτέμβρη σειρά είχε το μάζεμα του καλαμποκιού. Τοποθετούσαν τα ρουγκλά, τις ρόκες, σε τουβάλια, τα φόρτωναν στα ζώα και τα μετέφεραν και τα άδειαζαν στις ρούγες που ήταν στρωμένες με πλάκες. Τα πέταλα των ζώων έβγαζαν φωτιά πηγαινοερχόμενα στα χωράφια μέχρι αργά το βράδυ, οι δε στράτες ήταν γεμάτες από ζώα και κόσμο.

Οι στοίβες του καλαμποκιού όλο και μεγάλωναν στις αυλές δίνοντας ικανοποίηση στο μόχθο και ιδρώτα των ανθρώπων που μια ολόκληρη εποχή εργάσθηκαν σκληρά. Το βράδυ με φέρνο το φεγγάρι ή το γκαζοκάντηλο, γυναίκες και άνδρες πάσης ηλικίας ακόμα και τα μικρά παιδιά βοηθούσαν στο ξεφλούδισμα του καλαμποκιού μέχρι αργά το βράδυ. Για να περάσει η ώρα έδιναν πανηγυρική όψη με τραγούδια, πειράγματα και σόκιν. Οι φωνές των τραγουδιών με τη βοήθεια του βραδινού αγέρα απλώνονταν σ' όλο το χωριό και αποτελούσε μια μυσταγωγία και μια ευχάριστη νότα απάλυνε τον κόπο των ανθρώπων και γλύκανε τα νυχτερία.

Κάποτε έφτανε και η 21η Σεπτέμβρη που άρχιζε το νέο διδακτικό έτος και η καμπάνα του χωριού μας με γλυκόλαλη λαλιά καλούσε τους μαθητές στα νέα τους καθήκοντα. Τέλος, λοιπόν, στην ανεμελία και τα παιγνίδια. Αυτό στενοχωρούσε κάπως τα παιδιά του σχολείου. Από την πρώτη ημέρα κιόλας δεκάδες παιδιά, αγόρια και κορίτσια, συγκεντρώνονταν στο προαύλιο του σχολείου, όλα ξυπόλυτα με το σακούλι περασμένο χιαστί, έτοιμα για τα νέα μαθήματα. Τα μικρά ήταν κάπως φοβισμένα, ίδιως εκείνα που πήγαιναν για πρώτη φορά στο σχολείο γιατί είχαν ακούσει από τα μεγαλύτερα για τη βέργα του δασκάλου και τις τιμωρίες.

Από το καλοκαίρι μπήκαν οι βάσεις για τις τρακάδες με τα ξύλα, οι οποίες τώρα όλο και μεγαλώνουν. Στο δάσος ακούγεται το γκαπ - γκουπ του τσεκουριού και το σκούριμο της κόφτρας. Τα ζώα φορτωμένα μέχρι τα αυτιά μεταφέρουν αγόγγυστα ξύλα για να θερμανθεί το σπίτι του νοικούρη. Δεν λείπει και η μέριμνα για την τροφή των ζώων. Κλάδοι βελανιδιάς μεταφέρονται με ζώα, ξηραίνονται στον ήλιο και τοποθετούνται στον αχυρώνα ή γίνονται θημωνίες.

Πριν καλά καλά να πάρουν ανάσα οι άνθρωποι έφτανε και ο τρύγος. Οι κόποι του αμπελουργού πήγαν χαλάλι και οι απέραντοι αμπελώνες του χωριού μας φορτωμένοι με διάφορες ποικιλίες σταφυλιών περιμένονταν τον τρυγήτη. Πρώτη του Οκτώβρη και άρχιζε ο τρύγος. Δουλειά πολύ και δεν προλαβαίνουν, παρά το ότι όλοι εμπιστρατεύονται ως και τα μικρά παιδιά.

Ο μούσος στις κάδες σκορπάει το γνωστό του άρωμα και όπου και να περάσεις μωρίζει η χαρακτηριστική οσμή του. Στις ρούγες βράζουν στα ρακοκάζανα μούστο για να γίνει γλυκό πετιμέζ, με το οποίο οι νοικοκύρες του σπιτιού θα κάνουν εξαιρετικές λιχουδιές, ρετζέλια, μουσταρένα σύκα αλλά και μουσταλευρές. Ενώ ο τρύγος πηγαίνει να ριχάνει να και ο άλλος μπελάς, το πρόβλημα με τα κάστανα.

Τεράστιες εκτάσεις με καστανίες που κάλυπταν πλαγιές και ρεματιές στο Παλιοζωγόποιο έδιναν στους κατοίκους μεγάλες ποσότητες σε κάστανα που αποτελούσαν ένα έσοδο οικονομικό, αξιόλογο, αλλά και ένα νόστιμο καρπό που τον απολάμβαναν όλοι σε αφθονία.

Πρώι - πρωί άνδρες και γυναίκες, άλλοι καβάλα και άλλοι

Φθινοπωρινή Ραχούλα

Συνέχεια από τη σελ. 1

πεζοί, γλιστρούσαν σαν φαντάσματα της νύχτας έπαιρναν το δρόμο για το Παλιοζωγόποιο και χάνονταν μέσα στα πυκνά ζαβάτια. Τα κάστανα σκορπισμένα στις πλαγιές και ρεματιές λες και περιμέναν με υπομονή τη συλλογή τους. Τα τσουβάλια σιγά γέμιζαν και το φόρτωμα ήταν έτοιμο. Η ημέρα σώνονταν γρήγορα και ώρα ήταν για φόρτωμα και επιστροφή για το χωριό.

Όλα αυτά τα προϊόντα, σύκα, καρύδια, σταφύλια, κάστανα, ρόδια, κυδώνια έπρεπε να προωθηθούν στην αγορά της Καρδίτσας. Δεν είναι υπερβολή εάν πούμε ότι η Ραχούλα ήταν από τους μεγαλύτερους προμηθευτές και τροφοδότες της πόλης.

Έφθανε και το παζάρι του Αγίου Δημητρίου που έδινε την ευκαιρία να χαλαρώσουν οι άνθρωποι κάπως τις εργασίες τους και να λάβουν μέρος σ' αυτό. Από καιρό σχεδίαζαν τη συμμετοχή τους αγοράζοντας και πουλώντας μικρά και μεγάλα ζώα.

Το χωριό όλο και άλλαζε όψη και ομόρφαινε με τις φθινοπωρινές βροχές, το πράσινο χορτάρι που φύτρωνε, τα κυκλάμινα που αφθονούσαν στις πλαγιές και με τις ροδιές και κυδωνιές που με τους ώριμους πλέον καρπούς στόλιζαν τις αυλές των σπιτιών. Οι γέρικες κληματαριές που δεν έλειπαν από κάθε σπίτι, με τα μεγάλα σταφύλια που κρέμονταν από τα κλαδιά, αποτελούσαν μια πρόκληση για τους περαστικούς.

Εν τω μεταξύ οι νύχτες όσο πήγαιναν και μεγάλωναν και το κρύο γίνονταν διαπεραστικό. Τα τζάκια άναβαν και πυκνοί καπνοί ανέβαιναν προς τον ουρανό σηματοδοτώντας την έκταση, το μέγεθος, το άπλωμα του χωριού.

Προς το τέλος του Οκτώβρη περνούσαν μέσα από το χωριό μας οι Σαρακατασαίοι Βλάχοι που είχαν τα κονάκια τους στον Ίταμα Ραχούλας, στον Αϊ - Νικόλα και σ' άλλα βουνά των Αγράφων. Προηγο

δεν μπορούν να υπολογιστούν τα χρόνια που στ' αλήθεια θυσίαζεται η ποιότητα της ζωής.

Είναι πολύ σημαντικό να μην έχουμε αυταπάτες, να ορίζουμε επακριβώς και ειλικρινώς προς τον εαυτό μας το τι είναι κατάχρηση και να αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας. Κάθε ποτό, δηλαδή αυτό που θεωρείται η τυπική ποσότητα ή μεζούρα/μερίδα σερβιρίσματος, περιέχει περίπου 17-20 γραμμάρια καθαρό αλκοόλ. Όταν αναφερόμαστε σε μέτρια κατανάλωση για τους άνδρες, εννοούμε λιγότερο από 2 ποτά την ημέρα και για τις γυναίκες λιγότερο από ένα! Οπότε τέρμα τα "αστεία": Ένα κουτάκι μπύρας (330γρ), δύο ποτηράκια κρασί (170 γραμμάρια), ένα 50αράκι ούζο, ένα ποτήρι ουίσκυ (50 γραμμάρια) είναι αυτό που αποτελεί τη μέγιστη ασφαλή δόση ημερησίως. Μεγαλύτερη κατανάλωση από 4 ποτά ημερησίως για τους άνδρες και 3 για τις γυναίκες μπορεί να καταστεί επικίνδυνη αν συνδυαστεί με το φύλο (γυναίκες), την ηλικία και άλλα προβλήματα υγείας ή φαρμακευτική αγωγή.

Εκτός της καθημερινής χρήσης όμως υπάρχει και η επεισδιακή κατάχρηση, αυτή του Σαββατοκύριακου, θυσία στον ιερό βωμό της κοινωνικοποίησης δια του αλκοόλ. Πρέπει να προειδοποιήσει κανείς ότι η συνολική εβδομαδιαία κατανάλωση, περισσότερων από 14 ποτά για τους άνδρες και μόλις 7 για τις γυναίκες, συνιστά εν δυνάμει κίνδυνο. Για όποιον αντέχει να δει τον εαυτό του στον καθρέπτη των αριθμών, περισσότερα από 5 ποτά ημερησίως οι άνδρες και από 4 οι γυναίκες, για τους τελευταίους έξι μήνες, με μεγάλη πιθανότητα συνιστούν αλκοολισμό.

Το αλκοόλ παρέχει μεγάλες ποσότητες θερμίδων στον οργανισμό κι αυτό το γεγονός επηρεάζει πολύ το τελικό αποτέλεσμα της θρέψης με ποικίλους τρόπους. Μικρή ποσότητα αιθυλικής αλκοόλης δεν συμβάλλει σημαντικά στο μεταβολισμό, αλλά μέτρια κατανάλωση έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του σωματικού βάρους και η χρόνια κατάχρηση την μείωση του βάρους του σώματος. Ο αλκοολικός καλύπτει το 1/2 των αναγκών του σε ενέργεια με το αλκοόλ, καθώς η αλκοόλη (αιθανόλη) αποτελεί πηγή ενέργειας 7.1 kcal (29.7J)/γρ, μεγαλύτερη από την ενέργεια των πρωτεΐνων ή των υδατανθράκων και παίρνει τη θέση των φυσιολογικών θρεπτικών ουσιών. Το αποτέλεσμα είναι η υποθρεψία, αλλά και τη μείωση των βιταμινών A,D,E,B,C και Mg, Se, Zn. Το παραπλανητικό στον Ελληνικού τύπου αλκοολισμό, του ουζερί και της παρέας, είναι ότι λόγω της γαστρονομικής και πολιτισμικής μας παράδοσης, το αλκοόλ συνοδεύεται με φαγητό, πολύ και λιπαρό φαγητό. Το αποτέλεσμα είναι ότι στην Ελλάδα δεν έχουμε αφ' ενός συχνά αλκοολικούς Βορειοευρωπαϊκού τύπου, απισχασμένους και καχεκτικούς, αφ' ετέρου όμως, η κατάχρηση συγκαλύπτεται, λόγω της αποφυγής των συνεπειών της οξείας μέθης και ο αλκοολισμός συνοδεύεται από τη νόσο της παχυσαρκίας με όλες τις συνέπειες για τον οργανισμό και το συκώτι ειδικότερα.

Ο κεραυνοβόλος έρωτας για το αλκοόλ αντιστοιχεί στη οξεία μέθη ή, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, την οξεία δηλητηρίαση από αλκοόλ, που εκτός από την αρχική απώλεια των αναστολών και του κινητικού ελέγχου, μπορεί να εξελιχθεί με πολλή

Αλκοόλ και ήπαρ Έρωτας ή θάνατος;

Συνέχεια από τη σελ. 1

fantasia και πέρα από κάθε fantasia με τραυματισμούς από πτώση ή ατύχημα, καταστολή του κεντρικού νευρικού συστήματος και αλκοολικό κώμα (5% θνητότητα), συχνά με εισρρόφηση, υπόταση και ερύθημα του δέρματος λόγω αγγειοδιαστολής, υποθερμία, ταχυκαρδία, καταστολή του μυοκαρδίου ή του αναπνευστικού, αφυδάτωση λόγω της αυξημένης διούρησης που προκαλεί, υπογλυκαιμία.

Κι αν υποθέσει κανείς ότι αυτές είναι ανατασσόμενες καταστάσεις, τότε η οξεία αλκοολική ηπατίτιδα, η οξεία παγκρεατίτιδα, η κολπική μαρμαρυγή, η γαλακτική οξέωση, το πνευμονικό οίδημα, το καρδιογενές σοκ και ο αιφνίδιος θάνατος συνιστούν σ' αλήθεια έναν εφιάλτη μέσα στον παράδεισο της αλκοολικής ψευδοευφορίας. Και να μην υπολογίσουμε σ' αυτό άλλες ουσίες, που συνοδεύουν το αλκοόλ μέσα στην αποενοχοποίηση μιας διαδεδομένης υποκουλτούρας κατάχρησης, ουσίες που θεωρούνται επίσης είτε επιτρεπτές (πχ νικοτίνη), είτε

ανεπίτρεπτες (να μην τις πω καλύτερα).

Το αλκοόλ εμφανίζει άμεση συσχέτιση με τη θνητότητα και τη βαρύτητα της ηπατικής νόσου και αυξάνει με την αύξηση της χορήγησης αλκοόλ. Το φύλο παίζει σημαντικότατο ρόλο. Ενώ ο αλκοολισμός μοιάζει καθαρά "ανδρική" υπόθεση με αναλογία 10 άνδρες για μία γυναίκα (ενδεικτικό των ψυχολογικών αντιστάσεων και της επιρροής των κοινωνικών προτύπων ανδρικής και γυναικείας συμπεριφοράς) η αλκοολική ηπατική νόσος αφορά τρεις άνδρες για κάθε μία γυναίκα. Η ευπάθεια του γυναικείου φύλου οφείλεται στο μικρότερο όγκο κατανομής του αλκοόλ, καθώς το γυναικείο σώμα έχει λιγότερο νερό και περισσότερο λίπος από το ανδρικό, στην παρουσία και τη δράση των οιστρογόνων και στα χαμηλότερα επίπεδα αλκοολικής δεϋδρογενάσης του γαστρικού βλεννογόνου (γενετικό πολυμορφισμός των ενζυμικών συστημάτων μεταβολισμού της αιθανόλης). Το αποτέλεσμα είναι η εμφάνιση ηπατικής βλάβης με χαμηλότερη κατανάλωση οινοπνεύματος και με μικρότερη διάρκεια κατάχρησης (10 έτη πρωιμότερα από άνδρες). Η παχυσαρκία αποτελεί ένα πρόσθετο πολύ επιβαρυντικό παράγοντα κινδύνου, όπως και η δίαιτα με υψηλή περιεκτικότητα σε πολυακόρεστα λιπαρά οξέα και η ύπαρξη HCV λοίμωξης.

Το αλκοόλ βλάπτει το ήπαρ μέσω της οξείδωσης και της ελάττωσης της άμυνας ενάντια στην

οξειδωτική βλάβη, με ελάττωση των κυτταρικών αντιοξειδωτικών παραγόντων όπως η γλουταθειόνη, προκαλώντας εξάντληση της γλουταθειόνης στα μιτοχόνδρια και οξειδωτικό stress. Ακολουθεί μια "καταιγίδα" φλεγμονής, ανοσολογικών διαταραχών (παραγωγής TNF-a και άλλων κυτταροκινών), ηπατική φλεγμονή και νέκρωση.

Η ηπατική βλάβη μπορεί να εκδηλωθεί ως βαριά οξεία αλκοολική ηπατίτιδα, διαφορετικά σε χρονιότερη μορφή ως λιπώδης διήθηση, άλλοτε ήπια και άλλοτε πολύ βαριά και βίαιη και με ανομοιόμορφη εναπόθεση λίπους και τέλος ως χρόνια αλκοολική ηπατίτιδα με κατάληξη την κίρρωση.

Η οξεία αλκοολική ηπατίτιδα εμφανίζεται ως ανορεξία, πυρετός, κακουχία, κοιλιακό άλγος και σε βαρύτερη μορφή με ίκτερο και ηπατική εγκεφαλοπάθεια, εξελισσόμενη σε κεραυνοβόλο ηπατική ανεπάρκεια, με δραματική κλινική εικόνα και εργαστηριακό έλεγχο.

Η κίρρωση ήπατος αλκοολικής αιτιολογίας είναι ασυμπτωματική στο 10 -20% των ασθενών και μακροχρονίων μπορεί να εκδηλωθεί με ασκήτη και κιρσορραγία, καθώς χαρακτηρίζεται από πολύ έντονη πυλαία υπέρταση, αλλά και με κλασική εικόνα ηπατικής ανεπάρκειας μαζί με χαρακτηριστικά ευρήματα του αλκοολισμού, όπως σύσπαση-συρρίκνωση Duryuytren στις παλάμες, ηπατικές παλάμες (ερυθρότητα της βάσης και των πλαγίων των παλαμών), ατροφία όρχεων, γυναικομαστία και διόγκωση των παρωτίδων.

Οι εργαστηριακές εκδηλώσεις της χρόνια αλκοολικής ηπατικής νόσου εξαρτώνται από το βαθμό της κατάχρησης, της λίπωσης, της φλεγμονής και της παρουσίας και άλλων νοσημάτων. Οι τρανσαμινάσες συνήθως είναι αυξημένες, αλλά σχεδόν ποτέ σε τιμές πάνω από 400 μονάδες, ο λόγος της AST : ALT ? 2 στο 80%, ενώ χαρακτηριστική είναι η αύξηση της γ-GT, ακόμη και χωρίς καμία άλλη κλινική και εργαστηριακή διαταραχή, λόγω επαγγηλίας του ενζύμου και αύξησης της παραγωγής και της απελευθέρωσής του εξαιτίας του αλκοόλ.

Η πρόγνωση της αλκοολικής ηπατικής νόσου όταν υπάρχει μόνο στεάτωση θεωρείται γενικά καλούμενης και είναι δυνατό να αρχίσει να υποχωρεί εντός 2-4 εβδομάδων από τη διακοπή του αλκοόλ. Σε κάθε περίπτωση, η έγκαιρη ή και η καθυστερημένη διακοπή του αλκοόλ ωφελεί εξαιρετικά τον ασθενή, σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Δεν αποχωρίζεται κανείς το αλκοόλ εύκολα και όποτε θέλει, καθώς είναι επίμονο, ύπουλο και εκδικητικό, προκαλώντας στον εξαρτημένο (που συνήθως δεν ξέρει και δεν παραδέχεται ότι είναι εξαρτημένος) άγχος αποχωρισμού και σε ορισμένες περιπτώσεις το φοβερό σύνδρομο στέρησης. Ναυτία και έμετοι, ψυχρός ιδρώτας, ανησυχία και φοβίες, κεφαλαλγία, τρόμος, επιληπτικές κρίσεις, παραλήρημα, ταχυκαρδία, υπέρταση, πυρετός, delirium, μέσα σε δύο με πέντε ημέρες από τη διακοπή.

Ο έρωτας του αλκοόλ, αν αφεθεί κανείς, αποτελεί μια ολέθρια και θανάσιμη σχέση. Απαιτεί να είναι κανείς μαζί του σε όλη τη ζωή, μια ζωή χειρότερη και μικρότερη, αυτή που τελικά τη στερείται και ο ίδιος και οι άνθρωποί του. -

Τα σαραγάρια

Στον Προφητηλία

Λιγοστοί και φέτος οι προσκυνητές στον Προφητηλία ανήμερα της γιορτής του (20 Ιουλίου). Είναι και αρχές καλοκαιριού και ο κόσμος δεν άρχισε ακόμα τις διακοπές του, γι' αυτό και οι προσκυνητές είναι στο σύνολό τους χωριανοί. Πάντως η γιορτή έγινε με κατάνυξη στο γραφικό και περιποιημένο εκκλησάκι, κάτω από το άγυρπινο βλέμμα του Χαρίλαου, που αναπαύεται στον ειδυλλιακό αυτό χώρο. Κάτω στη βρύση του Τσιόκη στήθηκαν και φέτος οι καθιερωμένες ψησταριές και είδαμε ένα δυο σφαχτάρια να στροβιλίζονται. Η φτώχεια θέλει καλοπέραση!

Στην Αγία Παρασκευή (26 Ιουλίου)

Πολλοί χωριανοί συνέρρευσαν και φέτος ανήμερα της Αγίας Παρασκευής στο φερώνυμο εκκλησάκι, στην είσοδο του Παλιοζωγλοπιού, προσκύνησαν τη χάρη Της και διασκέδασαν κάτω από τις αιωνόβιες δρυς.

Στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος (6 Αυγούστου)

Η γιορτή της Μεταμόρφωσης στην Κούλια Ιτάμου έχει καθιερωθεί πλέον ως πανήγυρη, όχι μόνο των απανταχού χωριανών, αλλά και των πλησιόχωρων μερών, κυρίως Καστανιάς, Μούχας, Γιαννουσέικων και Καροπλεσίου.

Περισσότερο από κάθε άλλη χρονιά φέτος, ο χώρος πέριξ του ναού κατακλύστηκε από προσκυνητές και τα γύρω λιβάδια καθώς και οι δρόμοι από αυτοκίνητα. Καρδιά του καλοκαιριού και οι ξενιτεμένοι χωριανοί δεν έχασαν την ευκαιρία να απολαύσουν τον επίγειο παράδεισο του Ιτάμου.

Ο Μορφωτικός Σύλλογός μας, τηρώντας την παράδοση που ο ίδιος δημιούργησε, προσέφερε και φέτος την παραδοσιακή φασολάδα (νηστεία γαρ) με τα συνακόλουθα εδέσματα, τα οποία τιμήθηκαν δεόντως. Παρεμπιπόντως, να ευχαριστήσουμε τον Θωμά Α. Βρέκο, για τη δωρεάν παρασκευή και φέτος της φασολάδας.

Ιερούργησαν ο εφημέριος του χωριού μας παπα-Γιώργης και ο γηραιός παπα-Τάσιος Ζαχαρής, που, παρά τα χρόνια του, έβαζαν οι ρεματιές, όταν έψαλε το: "Θεοτόκε, Παρθένε...".

το ς ςωριού

Δεκαπενταύγουστο στην Παναγία

Για όλους εμάς τους Ραχουλιώτες δεν θα πάει καλά η χρονιά, αν δεν προσκυνήσουμε το Δεκαπενταύγουστο στην Παναγία, τη δική μας, τη "Ζωγλοπίτισσα". Γι' αυτό και συναντώνται εκεί χωριανοί από όλα τα μέρη της Ελλάδας. Το ευχάριστο είναι ότι το έθιμο τηρείται και από τα νέα παιδιά, από τους γαμπρούς, τις νύφες και όλο το συγγενολόγι. Συναντούμε εκεί φίλους και συγγενείς που χρόνια είχαμε να δούμε. Στους πιο ηλικιωμένους διακρίνεις κι ένα κρυφό δάκρυ από τη συγκίνηση της συνάντησης. Έτσι είναι η ζωή, φεύγουν τα χρόνια, και δε γίνεται να τ' αλλάξουμε. Και του χρόνου να 'μαστε καλά, να ξαναταμώσουμε!

Εκδήλωση για τα παιδιά

Το απόγευμα της 14ης Αυγούστου ο Μορφωτικός Σύλλογος διοργάνωσε εκδήλωση για τα παιδιά της Ραχούλας. Η εκδήλωση ξεκίνησε με περιπατητικό γύρο της Ραχούλας.

Στη συνέχεια τα παιδιά, υπό την καθοδήγηση της Λίτσας Κωνσταντίνου, επιδόθηκαν σε αγώνες τσουβαλοδρομίας και αυγοδρομίας.

Η εκδήλωση έκλεισε με παραδοσιακούς χορούς.

Στα παιδιά διανεμήθηκαν από το Σύλλογο αναμνηστικά διπλώματα, καπελάκια, χυμοί και γλυκίσματα.

Οι Νεράιδες

Μια όμορφη ονειροφαντασία

Γράφει ο
Παναγιώτης Αγ.
Κατσουνίας

Ποιος είπε ότι στα βουνά δεν υπάρχουν ξωτικά;
Ένα καλοκαίρι εκεί ψηλά στου Γιώτη κυνηγούσα πουλιά και έφτασα στην κορφή του Ζαγαριώτη. Κουράστηκα όμως και δίψασα πολύ και κατηφόρισα να πάω στης Βασιλικής τη βρύση να πιώ και να λουστώ στα κρύα νερά της. Πριν φτάσω στη βρύση, βλέπω έξι νεράιδες να κάθονται ολόγυμνες στη γη! Οι πέντε ήταν ξανθίες, λεπτές και λυγερές και η έκτη ήταν μελαχρινή, αλλά πολύ πιο όμορφη και ξεχώριζε από τις άλλες.

Είχαν πλύνει τα μαντήλια και τα φορέματά τους και τραγουδούσαν ωραία και μελωδικά τραγούδια και κάπου κάπου συζητούσαν μεταξύ τους. Εγώ δεν καταλάβαινα τι έλεγαν γιατί βρισκόμουν σε απόσταση, αλλά δεν τις έβλεπα και καλά, γι' αυτό αποφάσισα να ανέβω πάνω σε μια φροξυλιά που είχε πικνό φύλλωμα και μελανά άνθη. Από τη θέση εκείνη ξεχώρισα τη μελαχρινή, που μου άρεσε πολύ και με εντυπωσίασε με τη λεπτή της τη φωνή και την κυπαρισσενία της κορμοστασιά. Τόση ήταν η αφοσίωσή μου να την παρατηρώ, ώστε ξεχάστηκα και έπεσα από τη φροξυλιά!

Ήμουν τότε δωδεκάχρονο παιδί, αλλά είχα τόλμη και ψυχή. Με είδε η μελαχρινή με μια λοξή ματιά που μου έριξε, αλλά δεν είπε τίποτε στις άλλες. Όταν σηκώθηκα, σύρθηκα μέσα στις φτέρες τις ψηλές, αλλά οι νεράιδες είχαν φορέσει τις ολόλευκες φρεσκοπλυμένες φορεσίες, πήραν και τα μαντήλια τους και έστησαν χορό. Σε κάθε γύρω του χορού, μια μια οι νεράιδες ανέβαιναν ψηλά στον ουρανό. Τελευταία έμεινε η μελαχρινή, αλλά, κατά λάθος, άφησε το μαντήλι της εκεί.

Αμέσως εγώ πήδησα το μαντήλι της να πάρω, αλλά η μελαχρινή νεράιδα γύρισε, μου κράτησε το χέρι, χωρίς να το αντιληφθώ και, με φωνή δυνατή και αγριεμένη, μου είπε να μη σηκώσω το μαντήλι από το χώμα, γιατί δεν κάνω γι' αυτήν, είμαι μικρός ακόμα. Εγώ, από το φόβο μου, έμεινα ακίνητος χωρίς να βγάλω μιλιά. Η μελαχρινή νεράιδα με χάιδεψε, μου έδωσε δυο φιλιά και, μ' ένα σάλτο, βρέθηκε στον ουρανό ψηλά, εμένα όμως μου άφησε στο σώμα και στην καρδιά σημάδια ποιλαπλά.

Από τότε έχουν περάσει χρόνια αρκετά. Παντρεύτηκα και έκαμα παιδιά και εγγόνια, αλλά τη μελαχρινή νεράιδα δεν μπόρεσα να την ξεχάσω, να τη βγάλω από του νου και την καρδιά μου. Γύρισα σχεδόν όλη την Ελλάδα, σε πόλεις και χωριά, αλλά ποτέ μου δεν συνάντησα της μελαχρινής νεράιδας τη ομορφιά.-

Καραμελωτή

Μέρα νύχτα στο μυαλό μου
υφαίνω εγώ στον αργαλειό μου
πίνακα με το χωρίο μου,
που να μοιάζει στ' όνειρό μου.

Πέρα δώθε η σάτη,
δένει χρώμα, δένει υφάδι,
τραγουδάω στη σοφίτα,
το καντήλι καίει λάδι.

Τη σκηνή που έχω στήσει
έχει κάστρα, κάποια βρύση,
ένα βράχο, μια διασέλα,
μοιάζει άλογο με σέλα.

Καμιά κατοστή σπιτάκια
στην πλαγιά και μια πλατεία,
γύρω γύρω πλατανάκια
και στην άκρη εκκλησία.

Ανθισμένες κουτσουπιές,
ρίγανη και χαμομήλι,
κάμποσες αγριογκοστιές,
είν' το κόσμημα κι η πύλη.

Ένας κούκος και μια αηδόνα,
πέρδικα και μια τριγώνα
Αστρόκωλοι, πολλά σπουργύτια,
πάν' τα βράχια, παντά σπίτια.

Σφάκιες και τσιουτσιουραβδίες,
μαργαρίτες και δακράκια,
παιδάκια ψάχνουν για φωλιές,
με γυμνά τα ποδαράκια.

Έν' αλέτρι, ένας βοσκός,
πλάι στο βράχο ο γκρεμός,
μες στο λόγγο ο ξυλοκόπος,

Μια γυναίκα ζαλικωμένη,
με βαρέλα η καημένη,
έχει απόδειχη κι ο κόπος.

Ένας νιος κόβει τα λούρια,
ξεχασμένος στα παλιούρια.

Κοπελιά στον κήπο σκύβει,
το νερό νιος πάει να κόψει,
πόθος ανάβει, τα χείλια νίβει,
Έρωτας πάει να προκόψει.

Στις ραχούλες, στα λαγκάδια,
σκύλοι πίσω απ' τα κοπάδια.
Κατηφόρα για τ' αμπέλια,
πάν' σφυρίζοντας κοπέλια.

Έτοιμη η καραμελωτή,
βαμμένη στα μύρια χρώματα,
απλώνεται μες στη στιγμή,
απ' τ' Κακαλή ως τα Ισιώματα.

Το μυαλό μου πια δε φτάνει,
πάει, μου σώθηκε η μελάνη.

Πώς μπορώ να ζωγραφίσω,
κάματο κοντά στα κτήματα;
Πώς τολμώ να παραστήσω,
ανατολή, γιόμα και δύση,
εποχές, μα και αισθήματα,
χωρίς να θίξω εγώ τη φύση;

Κόκκος άμμου είν' ο πίνακας στη Φύση
και μόνο τ' όνειρο τον έχει κερδίσει.

του Πέτρου Σερ.
Παπαζαρκάδα
Από την ποιητική
συλλογή του:
"ΑΠΥΘΟΜΕΝΑ"

Οι τρεις θέσεις του χωριού μας

Γράφει ο
Θωμάς Κίσσας

Λένε πως το χωριό μας ήταν χτισμένο κάπου εκεί κοντά στο χάνι. Ας υποθέσουμε ότι ήταν εκεί (θέση Α) και δια διάφορους λόγους άλλαξε τοποθεσία και ανέβηκε δέκα πέντε περίπου χιλιόμετρα ψηλά στα βουνά.

Τα σπίτια τα εγκατέλειψαν, δεν γινότανε συντήρηση και από τις βροχές και τα χιόνια έπεσαν. Δεν πρέπει να υπάρχουν λιθοσωροί;

Αν πάλι τα σπίτια ήταν χτισμένα με πλιθιά αυτά με τα χρόνια έγιναν πάλι χώμα. Δεν

βρέθηκαν όμως πουθενά σπασμένα κεραμίδια διάσπαρτα μέσα στα χωράφια. Δύο λιθοσωροί υπάρχουν ακόμα και σήμερα ένας στο Ζωγρί και ένας στο Παλιό Καβάλας. Στον πέρα μαχαλά όμως υπάρχουν σημάδια ότι εκεί ήταν οικισμός.

Τι ανάγκασε όμως ένα ολόκληρο χωριό να μετακινηθεί; Μήπως οι συχνές επιδρομές βαρβάρων και ληστών; (Αλβανοί, Σέρβοι, Βούλγαροι, Νορμανδοί) αυτοί κατά τακτά διαστήματα έκαναν επιδρομές στη Θεσσαλία. Μήπως έπεισε θανατηφόρος αρρώστια (πανούκλα, χολέρα, τύφος); Μήπως η έλλειψη νερού κατά τους θερινούς μήνες; Στη θέση του εγκαταστάθηκε το χωριό (θέση Β') Παλιοζωγλόπι μόνο πέτρες, νερό και ξύλα υπήρχαν και υπάρχουν ακόμα. Δρόμος, ένας κατσικόδρομος.

Άρα καλλιεργούσαν τα χωράφια στη (θέση Α') γύρω από το Χάνι. Επειδή όμως η απόσταση από τα χωράφια ως το χωριό ήταν ώρες μακριά, μάλλον έχτισαν καλύβες και μια εκκλησία. Στο χωριό έμειναν οι ηλικιωμένοι και τα παιδιά όπως γινόταν και στα χρόνια μας. Όσοι ήταν ικανοί για δουλειά έμειναν στις καλύβες και οταν τελείωναν οι αγροτικές εργασίες ανέβαιναν στο χωριό. Αν κάποιος αρρώσταινε και πέθαινε από ελονοσία ή φυματίωση δεν τον έθαβαν στο χωριό αλλά κάπου εκεί, γι' αυτό βρέθηκαν λίγα μνήματα στα χωράφια του Ηλία Ζαχαρή.

Τι ανάγκασε όμως το χωριό να μετακινηθεί πάλι από τη θέση Β' στη σημερινή του θέση;

Ο Κολιόπουλος στο βιβλίο του "οι ληστές" γράφει : "Τον Ιούλιο του 1846 ο Χρήστος Βούλγαρης με πολυμελή συμμορία έκαψε καλύβες και σπίτια στα παραμεθόρια χωριά Απιδιά και Μπόσκλβο" (σελίδα 44).

"Τον Ιούνιο του 1848 τρεις συμμορίες: Ταρκαζίκη, Τσάμη και Ντέμου με 150-200 άνδρες εισέβαλαν στο παραμεθόριο χωριό Μεσενικόλα και το λεηλάτησαν, για να αποχωρήσουν στη συνέχεια στα ενδότερα με τη λεία φορτωμένη στη υποζύγια του χωριού. Στην επιδρομή έλαβαν μέρος και άνδρες του Χρήστου Βούλγαρη που είχαν να πληρωθούν για πολύ καιρό. (σελίδα 49). Μήπως τότε λεηλατήθηκαν και το χωριό μας και το εγκατέλειψαν;

Γιατί εγκαταστάθηκαν στη σημερινή θέση αφού εκεί δεν υπήρχε νερό για τις ανάγκες των κατοίκων; Η βρύση στο καλάμι δεν είχε αρκετό νερό τώρα στέρεψε τελείως.

Σήμερα το χωριό έχει ασφαλτοστρωμένο δρόμο και άφθονο νερό.

Ο κάθε κοινοτάρχης ας φροντίζει ο καθαρισμός της δεξαμενής και ο χλωρίωση να γίνονται την άνοιξη, να προλαβαίνει η δεξαμενή να γεμίσει, γιατί το πότισμα των κήπων και η σπιατάλη από τους ξένους θα φέρει σε δύσκολη θέση τους μόνιμους κατοίκους του χωριού.

Αυτή είναι γνώμη μου, κανένας δεν υποχρεούται να την ασπασθεί.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία.

Σ.Σ. Σχετικά με τις διαδοχικές θέσεις του χωριού μας ανά τους αιώνες έχουν γραφεί πολλά άρθρα, τα οποία δεν στηρίζονται μόνο σε υποθέσεις αλλά και σε αρχαιολογικά ευρήματα και άλλα στοιχεία, όπως τάφοι, αγγεία, κτερίσματα. Περισσότερα αναφέρονται στον συλλογικό τόμο "Η Ραχούλα", σε επιστολή του

Επαφές με τους Υπουργούς Γεωργίας Γαλλίας και Ιταλίας

Από το βιβλίο του "Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΜΑΣ ΠΟΡΕΙΑΣ"

[Το κείμενο αφορά στις δυσκολίες που αντιμετώπισε η ελληνική αντιπροσωπεία για την ένταξη της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ]

...Αποδέκτες των αντιδράσεων αυτών ήταν κυρίως οι Υπουργοί Γεωργίας των δύο χωρών: του **Πιέρ Ντε Μονιερί**, της Γαλλίας, και του **Τζιοβάνι Μαρκόρα**, της Ιταλίας. Αμφότεροι, αξιόλογοι και δυναμικοί πολιτικοί, δεν ήταν αντίθετοι στην ένταξη της Ελλάδας, αλλά, απηχώντας τις ανησυχίες και τις προσδοκίες των Μεσογειακών τους αγροτών, επιδώκαν μακράς διαρκείας μεταβατικές ρυθμίσεις για την ελληνική γεωργία και αναθεώρηση της ΚΑΠ προς όφελος των μεσογειακών προϊόντων, πριν από την ένταξη της Ελλάδας.

Ο **Γεώργιος Κοντογιώργης** επισκέφθηκε τον Μαρκόρα στη Ρώμη και προσπάθησε να τον πείσει ότι η ελληνική παραγωγή δεν ήταν τόσο σημαντική σε όγκο, ώστε να απειλήσει την ιταλική παραγωγή. Σημαντική, βέβαια, ήταν και η ισπανική παραγωγή, γι' αυτό, πριν ενταχθεί η Ισπανία, θα έπρεπε να γίνει η επιζητούμενη αναθεώρηση της ΚΑΠ. Σ' αυτή την προσπάθεια θα βοηθούσε και η Ελλάδα, εφ' όσον η ένταξή της θα είχε προηγηθεί της ένταξης της Ισπανίας. Ο Κοντογιώργης έφερε στα νερά του τον Μαρκορά. Όμως, ο Μινιερί δεν ήταν τόσο προσιτός, τόσο προσβάσιμος. Εισηγήθηκα στον υπουργό μου **Γιάννη Μπούτο** να το προσκαλέσει στην Αθήνα. Είχα τους λόγους μου. Γάλλος, απόφοιτος από την ENGRA του Παρισιού, ο οποίος παρακολούθησε με ενδιαφέρον την ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας, με πληροφόρησε ότι ο Μινιερί ήταν απόφοιτος της σχολής μας στο Παρίσι, μερικές σειρές νεότερός μας. Υπενθύμισε ότι μεταξύ των αποφοίτων των σχολών της κατηγορίας μας (Grandes Ecoles) υπάρχει εκ παραδόσεως έντονο πνεύμα αλληλούποστήριξης. Μου συνέστησε λοιπόν να αξιοποιήσω αυτό το παραδοσιακό πνεύμα αλληλούποστήριξης προς όφελος των διαπραγματεύσεών μας.

Ο Μπούτος προσκάλεσε τον Μινιερί στην Αθήνα κι εκείνος δέχτηκε ευχαρίστως. Στη συνάντησή τους, στην οποία παρέστην, ο Μπούτος ανέπτυξε τα επιχειρήματά μας. Ο Μινιερί άκουσε με προσοχή, αλλά έμεινε ανέκφραστος, πράγμα που είχε εξοργίσει τον ανυπόμονο Μπούτο. Εισηγήθηκα στον Υπουργό να προτείνει στον Γάλλο συνάδελφό του μια επίσκεψη στην περιοχή του Ναυπλίου για να γνωρίσει τις αρχαιότητες και τις εκεί σημαντικές βιομηχανίες μεταποίησης γεωργικών προϊόντων. Ο Μινιερί δέχτηκε ασμένως και τον συνόδευσα. Στην αρχή παρέμεινε ο αγέρωχος Γάλλος ευγενής. Μόλις όμως του αποκάλυψα ότι είμαστε συναπόφοιτοι, άλλαξε τελείως. Βρήκαμε κοινούς γνωστούς, κουτσομπολέψαμε τους καθηγητές μας και δημιουργήθηκε ένα υπέροχο κλίμα οικειότητας. Όταν φτάσαμε επισκεφθήκαμε τις αρχαιότητες και μετά τις βιομηχανίες. Έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον και για τα δυο. Καταλήξαμε στη Νομαρχία, όπου επισκεφθήκαμε τοπικούς παράγοντες. Όταν τελειώσαμε, του αποκάλυψα ότι υπηρέτησα ως έφεδρος αξιωματικός στο Κέντρο Εκπαίδευσεως Μηχανικού, στο Ναύπλιο. Προσέθεσα ότι, αντί να εκπαιδεύω νεοσύλλεκτους πώς να φυτεύουν νάρκες, τους εκπαιδευα πώς να φυτεύουν πορτοκαλιές.

Όταν λοιπόν μίλησα γι' αυτό στον Μινιερί, μου ζήτησε να πάμε να το δούμε. Ήταν άνοιξη, οι πορτοκαλίες ανθισμένες, ευωδίαζαν. Ένας παράδεισος. Έτσι έληξε η επίσκεψή μας στην περιοχή Ναυπλίου. Μίλησε πλέον καθαρά. Τόνισε τα προβλήματα που είχε με τους μεσογειακούς αγρότες της Γαλλίας και μάλιστα σε προεκλογική περίοδο. Βεβαίωσε όμως ότι, τελικά, αυτός τουλάχιστο, δεν θα προβάλει προσκόμματα στην ένταξη της Ελλάδας και θα προσπαθήσει να διαχωρίσει τη διαπραγμάτευσή της από εκείνη της Ισπανίας, για την οποία θα επιδίωκε να επιβάλει μακροχρόνιες μεταβατικές ρυθμίσεις, λόγω της ισχυρής ανταγωνιστικότητάς της, όσον αφορά τα μεσογειακά προϊόντα.-

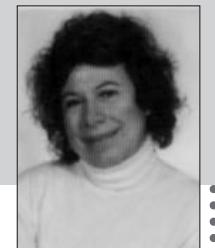

Γράφει ο
Αγγελος Ζαχαρόπουλος,
Επίτιμος Διευθυντής της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής
τ. Γενικού Διευθυντή
Υπουργείου Γεωργίας

Από το βιβλίο της Σούλας Τόσκα-Κάμπα

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Ηπείρου - Θεσσαλίας - Στερεάς -
Αττικής - Εύβοιας - Πελοποννήσου

Στην περιοχή της Καρδίτσας διαφορετικά χορευτικά μοτίβα συναντάμε στις πεδινές περιοχές και διαφορετικά στις ορεινές. Στον κάμπο οι χοροί είναι ήπιοι, αργοί και λιτοί. Αντιπροσωπευτικός χορός της πεδινής Θεσσαλίας είναι η **Καραγκούνα**. Δεμένος με τη ζωή των Καραγκούνηδων και με την παράδοσή τους αντιπροσωπεύει τη Θεσσαλία, όπως ο Τσάμικος τη Ρούμελη και το Μοριά, ο Πεντοζάλης την Κρήτη. Η Καραγκούνα είναι χορός πολύπλοκος, γραφικός, έχει διάφορες αλλαγές, άλλοτε ο ρυθμός είναι αργός και άλλοτε πιο γρήγορος. Συνήθως προηγείται της Καραγκούνας η Σβαρνιάρα, που χορεύεται δηλαδή σαν εισαγωγή. Είναι χορός οργανικός, συρτός στα τρία με έντονο σουστάρισμα. Χορεύεται η Σβαρνιάρα από άντρες και γυναίκες με βήματα βαριά, συρτά, σβαρνιστά, κάτι που δίνει στο χορό μια ιδιαιτερότητα.

Άλλοι χοροί που χορεύονται είναι:

Στα Τρία. Κατ' εξοχήν γυναικείος χορός που χορεύεται από τη νύφη (νυφιάτικος) και αποχαιρετιστήριος, έχω από το σπίτι της πριν από τα στέφανα ή και στο γλέντι που γίνεται στο σπίτι του γαμπρού μετά τα στέφανα. Θεωρείται από τους πιο παλιούς και χορεύεται σε κάθε γάμο, με αντιπροσωπευτικό το τραγούδι "Πέρα στον πέρα Μαχαλά". **Ο συρτός** χορεύεται κι εδώ, όπως και σε άλλες περιοχές του τόπου μας μια που είναι πανελλήνιος. Διαθέτει ομοιομορφία και αρμονικές κινήσεις, ο ρυθμός έχει διασκεδαστικό χαρακτήρα, ανάβει περισσότερο το μεράκι των χορευτών και προτιμάται περισσότερο από τις γυναίκες. Αντιπροσωπευτικά τοπικά τραγούδια συρτού χορού είναι η Γιούργια, η Γάνναντα, τα Μανουσάκια κ.ά.

Ο Τσάμικος έχει θριαμβευτικό και αγωνιστικό χαρακτήρα και ρυθμό κι αυτό αποδεικνύεται από την ίδια τη δομή του χορού. Συνδυάζεται άμεσα με το ίδιο το τραγούδι που θα χορευτεί, όπως το Μαργιολικό, η Νταλιάνα, ο Πλάτανος, οι Λαμπαδούλες, η Ιτιά, ο Αητός κ.ά.

Άλλοι μικτοί και κεφάτοι χοροί που έχουν άμεση συγγένεια με τους χορούς της Ηπείρου και της Ρούμελης είναι ο **Μπεράτης**, η **Αρβανιτόβλαχα** (οργανικό), το **Καγκέλι**, το **Αρβανίτικο ή Λεσκοβίτικο**, ο **Κοφτός** και ο **Συγκαθιστός**. Στα Καραγκουνοχώρια συναντάμε το **Σεργιάνι**. Είναι ένα είδος χορού που μοιάζει περισσότερο με ρυθμικό περπάτημα. Παρέες γυναικών, πιασμένες από το χέρι, απογεύματα τις Κυριακές ή και τις μεγαλογιορτάδες ή και το απόγευμα του Πάσχα μέχρι την Κυριακή του Θωμά, συγκεντρώνονταν στην πλατεία του χωριού ή στο προαύλιο της εκκλησίας ή και σε άλλη ανοιχτή τοποθεσία. Εκεί χόρευαν και τραγουδούσαν διάφορα τραγούδια χωρίς όργανα. Άλλα τραγούδια λέγανε τις μέρες του Πάσχα, άλλα τις Αποκριές. Στο χορό υπήρχε ιεραρχία. Μπροστάρισσα ή γκεσέμι ήταν η πιο ηλικιωμένη παντρεμένη γυναίκα, θαρραλέα χορευταρού και καλλίφωνη. Το ρόλο αυτό κρατούσε για πολύ καιρό και αυτή έσερνε το χορό και οι άλλες ακολουθούσαν. Πρώτα οι παντρεμένες, έπειτα οι νιόπαντρες και μετά οι ανύπαντρες κοπέλες. Ο χορός είναι αργός, περπατητός, πέντε βήματα μπροστά και δύο πίσω. Χορεύανε σεμνά, ταπεινά, καμαρωτά. Δεν χορεύανε κυκλικά, αλλά σε ευθεία μέχρι μια ορισμένη απόσταση και μετά γυρίζει σε γωνία για ακολουθήσει πάλι ευθεία. Για την ευθεία του αυτή ο χορός λέγεται **Γαϊτάνι**. Ποτέ δεν γινόταν ταυτόχρονα σε δύο διαφορετικά σημεία του χωριού το Σεργιάνι, παρά όλες οι γυναίκες μαζί συγκεντρωμένες σχηματίζαν έναν κύκλο. Ο χορός ανοίγει με τα τραγούδια: "Για βγάτε πέντε λυγερές" ή το "Βουλιώμαι μια βουλιώμαι δυο" κ.ά. Τελείωνε το Σεργιάνι με το τραγούδι: "Αϊ μαρή Ρωμάνα και Ρωμανοπούλα", μιμητικός χορός που χορεύεται από δύο ζευγάρια γυναικών. Όταν χορεύουν οι δύο, οι άλλες δύο σκύβουν και γονατίζουν. Το Σεργιάνι παρακολουθούσε όλο το χωριό και στη διάρκειά του γίνονταν πολλά προξενιά. Εδώ χορεύεται και ο **Συγκαθιστός** χορός του γάμου που συνοδεύεται από το τραγούδι: "Άντε μωρ' μηλιά", από το γαμπρό και τη νύφη αντικρυστά, κρατώντας στο χέρι τους από ένα μαντίλι.-

Μερομήνια (Ημερομήνια)

Τι προβλέπουν τα μερομήνια για τον φετινό χειμώνα, θα είναι ήπιος ή βαρύς;

Οι απαντήσεις στο ακόλουθο άρθρο που αναλύει το πατροπαράδοτο έθιμο των παλαιών χρόνων για τον χειμώνα στην χώρα μας. Τα μερομήνια έχουν μελετηθεί το πρώτο 10 ήμερο του Αυγούστου. Οι παλαιότεροι χωριανοί μας τα εξέταζαν και τα λάβαιναν σοβαρά υπόψη τους, υπήρχαν μάλιστα και μερικοί που θεωρούνταν αλάνθαστοι στις προβλέψεις τους!

Φθινόπωρο 2014

Σεπτέμβριος 2014

1-5: Απότομη πτώση της θερμοκρασίας, χαμηλές για την εποχή τιμές, αρκετές βροχές στις 3-4 Σεπτεμβρίου

6-15: Αρχικά άνοδος της θερμοκρασίας γενικά καλός καιρός, από τις 11-13 του μηνός χαλάει ο καιρός και θα υπάρχει μεγάλη αστάθεια στην ατμόσφαιρα μικρή πτώση της θερμοκρασίας

16-25: Αστάθεια κυρίως στα βόρεια και ανατολικά πιθανότητα για κάποιες βροχοπτώσεις μέχρι τις 20, στην συνέχεια βελτίωση του καιρού ενώ προς τις 23 του μήνα θα κυριαρχήσει ψυχρό μοτίβο αρκετά όμως ξηρός καιρός χωρίς βροχές πριν τις 26

26-30: Συνεχίζεται το ψυχρό μοτίβο αλλά χωρίς βροχές μέχρι τις 30, προς το τέλος του μήνα αναμένονται πολλές βροχές γύρω στις 29-30.

Οκτώβριος 2014

1-5: Ο μήνας μπαίνει δυναμικά με πολλές βροχές σε όλο το λεκανοπέδιο της Αττικής κυρίως στις 3-4 Οκτώβρη αρκετά ψυχρός καιρός

5-15: Ιδιαίτερα μονότονος καιρός χωρίς βροχές μέχρι της 10 αλλά αρκετό κρύο, επιδείνωση του καιρού του καιρού από τις 11 με πολλές βροχές και πολύ κρύο για την εποχή, άνοδος της θερμοκρασίας στις 14-15 και γενικά αίθριος καιρός

16-25: Άνοδος της θερμοκρασίας καθόλου βροχή δεν αναμένεται για αυτό το διάστημα πριν τις 26

26-31: Σταδιακή πτώση της θερμοκρασίας βροχές στο τέλος του μήνα

Νοέμβριος 2014

1-5: Με πολλές βροχές θα ξεκινήσει ο μήνας και κανονικές για την εποχή θερμοκρασιακές τιμές, βελτίωση του καιρού από τις 5

6-15: Καλός θα είναι ο καιρός από τις 6 έως τις 7-8 του μηνός, φυσιολογικές για την εποχή θερμοκρασίες, από τις 9 του μηνός θα έχουμε την πρώτη ψυχρή εισβολή για αυτή τη σαιζόν από τα βόρεια με μεγάλη

16-25: Χαμηλές για την εποχή θερμοκρασίες γενικά αίθριος καιρός μέχρι τις 16-19, από τις 19 αναμένονται πολλές βροχές κυρίως στα δυτικά και βόρεια του νομού, βροχερός καιρός μέχρι τις 22, στην συνέχεια βελτίωση του καιρού και άνοδος της θερμοκρασίας.

26-30: Αίθριος καιρός σε όλο τον νομό μέχρι τις 28-29 του μηνός λίγο πιο πάνω από τις φυσιολογικές τιμές θα κυμαίνεται η θερμοκρασία, από το τέλος του μήνα αναμένεται επιδείνωση με μεγάλη πτώση της θερμοκρασίας με πολλές βροχές και ίσως λίγα χιόνια στις κορυφές των βουνών.

Χειμώνας 2014-2015

Δεκέμβριος 2014

1-5: Ιδιαίτερα βροχερός θα ξεκινήσει ο μήνας με πολύ χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι τις 5 του μηνός.

5-15: Από τις 5-6 αρκετά καλός καιρός με αρκετά υψηλές για την εποχή θερμοκρασίες, αίθριος καιρός.

Από τις 7 του μηνός ραγδαία επιδείνωση του καιρού με πολλές βροχές και μεγάλη πτώση της θερμοκρασίας

.Αυτό το κύμα κακοκαιρίας θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι της 9-10 του μηνός. Μετά αναμένεται σύντομη βελτίωση του καιρού μέχρι της 13-15 αλλά με αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες.

16-25: Ψυχρή εισβολή αναμένεται από τις 16 με μεγάλη πτώση της θερμοκρασίες ισχυρές βροχές και χιόνια στα ορεινά αλλά και σε χαμηλότερα υψόμετρα κυρίως στα βόρεια του νομού ίσως και πιο κάτω. Το κύμα κακοκαιρίας θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι τις 19.Βελτίωση του καιρού στην συνέχεια αλλά χωρίς βροχές μέχρι τα Χριστούγεννα, οι χαμηλές θερμοκρασίες ίσως θα διατηρηθούν.

26-31: Καλός θα είναι ο καιρός στις 26-27 αλλά στις 28-31 αναμένονται βροχές και κρύο στα δυτικά και βόρεια του νομού

Ιανουάριος 2015

1-5: Πολύ καλός και αίθριος καιρός με σχετική ζέστη για την εποχή μέχρι τις 3.Από τις 4 χαλάει ο καιρός με μεγάλη πτώση της θερμοκρασίας βροχές ίσως και κάποια χιόνια στα ορεινά.

6-15: Καλός ο καιρός στις 7-9 του μήνα ενώ από τις 10-12 αναμένονται βροχές και πτώση της θερμοκρασίας. 13-15 πολύ κρύος αλλά αίθριος χωρίς βροχές θα είναι ο καιρός αυτές τις μέρες

16-25: Καλός θα είναι ο καιρός μέχρι τις 18, στην συνέχεια πτώση της θερμοκρασίας και βροχές με κάποια χιόνια στα ορεινά. Βελτίωση του καιρού μέχρι τις 24.Στις 25 χαλάει ο καιρός με βροχές και ραγδαία πτώση της θερμοκρασίας.

26-31: Βροχερός καιρός στις 26.Στις 27 βελτιώνεται ο καιρός. Στις 28 αναμένεται μεγάλη επιδείνωση του καιρού, ίσως ο πρώτος ουσιαστικός χιονιάς για την Αττική αυτή τη σαιζόν με χιόνια μέχρι τα πεδινά. Το κύμα κακοκαιρίας αναμένεται να είναι αρκετά ισχυρό και θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι τις 30 του μήνα.

Φεβρουάριος 2015

1-5: Άλλεπάλληλα διαδοχικά κύματα κακοκαιρίας στις 1 του μηνός και στις 3-4, με χιόνια μέχρι και σε περιοχές με πολύ χαμηλό υψόμετρο ενώ αναμένεται να πλήξουν ολόκληρο το λεκανοπέδιο (Να σημειωθεί ότι η προγνωσμότητα είναι αρκετά δύσκολη για αυτό το διάστημα).

6-15: Ψυχρό μοτίβο αλλά χωρίς βροχές μέχρι τις 10 του μηνός. Στις 10-12 του μηνός αναμένονται πολλές βροχές. Ομαλά θα κυλήσει ο καιρός μέχρι τις 15.

16-25: Καμία αξιόλογη μεταβολή μέχρι τις 23 φυσιολογικές για την εποχή τιμές. Βροχές αναμένονται στις 23-25 του μηνός.

26-28: Βροχές στις 26-27 με χιόνια στα ορεινά και αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες. Βελτίωση στις 28.

Άνοιξη 2015

Μάρτιος

1-5: Με βροχές θα μπει ο μήνας κυρίως στις 1-2 Μαρτίου από τις 3 μέχρι τις 5 θα έχουμε αίθριο καιρό.

6-15: Αίθριος καιρός χωρίς βροχές μέχρι τις 15, φυσιολογικές για την εποχή τιμές. Βροχές αναμένονται στις 23-25 του μηνός.

16-25: Πολλές βροχές στις 16 του μηνός στην συνέχεια βελτίωση του καιρού μέχρι τις 20. Νέο κύμα κακοκαιρίας στις 21 με χιόνια στα ορεινά και όχι μόνο. Το κύμα κακοκαιρίας θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι τις 22-23 γρήγορη βελτίωση του καιρού στις 24-25.

25-31: Καλός καιρός με καλές για την εποχή θερμοκρασίες μόνο στις 31 ίσως υπάρχουν κάποιες βροχοπτώσεις πτώση της θερμοκρασίας και πολλές βροχές ενώ ίσως πέσουν τα πρώτα χιόνια στις κορυφές των βουνών του λεκανοπεδίου.

Ο Καζαμίας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ

Έγινε Λούης:

Λέγεται για κάποιον που εξαφανίζεται τρέχοντας γρήγορα. Ο Σπύρος Λούης ήταν ολυμπιονίκης στο μαραθώνιο δρόμο στους πρώτους Ολυμπιακούς αγώνες που έγιναν στην Αθήνα το 1896 και ήρθε όχι μόνο πρώτος αλλά έφερε για την εποχή του περίφημο χρόνο.

Είναι μανίκι αυτή η υπόθεση:

Πρόκειται δηλαδή για μια δύσκολη υπόθεση. Η έκφραση αυτή λέγεται γιατί το μανίκι είναι το δυσκολότερο μέρος, κατά το ράψιμο, του κουστουμιού ή του φορέματος, είναι, δηλαδή δύσκολη η εφαρμογή του.

Είναι πακτωλός:

Η φράση λέγεται για κάποιον που βγάζει συνεχώς πολλά χρήματα. Πακτωλός είναι ένα μικρό ποτάμι κοντά στις Σάρδεις της Λυδίας, που κατέβαζε και χρουσάφι μαζί με την άμμο του από τότε που, καθώς πίστευαν, λούστηκε σ' αυτό ο Μίδας, για ν' απαλλαχτεί από τη δύναμη του να κάνει χρουσάφι ό,τι άγγιζε.

Μη στέκεσαι σαν το μπάστακα από πάνω μου:

"Μπάστακας θα πει φύλακας και προέρχε

Στο ρυθμό του καλοκαιριού

- Περιορισμένες οι μετακινήσεις παραθεριστών και εκδρομέων προς τα θέρετρα Παλιοζαγόπι και Ιταμο. Η οικονομική κρίση γονάτισε τους ανθρώπους!
- Έλλειψη νερού παρατηρήθηκε στη Ραχούλα και το φετινό καλοκαίρι. Τα ίδια Παντελάκη μου...
- Στα κατακείμενα έλατα κατέφυγαν και φέτος οι χωριανοί για ν' αντιμετωπίσουν το κρύο του χειμώνα. Δεν κρατούν κάρβουνο, αλλά από τ' ολότελα...
- Και, μιας και μιλάμε για έλατα, φέτος το καλοκαίρι δεν είδαμε ούτε ένα κουκουνάρι (στροφίλι). Αν πιστέψουμε την τοπική παράδοση, θα έχουμε καλό χειμώνα! Μας βολεύει από πολλές πλευρές!
- Η γιορτή της Παναγίας το Δεκαπενταύγουστο αποτελεί ασφαλές δείγμα του αριθμού των απόδημων χωριανών που έρχονται στο χωριό κάθε καλοκαίρι. Και φέτος δεν διακρίναμε διαφορά από πέρσι.
- Κάκιστη εντύπωση προκαλούν τα αυτοκίνητα που στοιβάζονται φίρδην μίγδην μπροστά στο ναό της Παναγίας και κλείνουν το δρόμο στους προσκυνητές. Το πρόβλημα θα λυνόταν, αν η εκκλησιαστική επιτροπή διευθετούσε το χώρο ανατολικά του ναού, για να παρκάρουν όλοι με τάξη.
- Το περίεργο είναι ότι εκείνοι που προσπαθούν να φτάσουν εποχούμενοι στην πόρτα της εκκλησίας είναι οι πιο νέοι, χωρίς να υπολογίζουν τους ηλικιωμένους και τους ανήμπτορους που κοντανασάινουν στον ανήφορο!

• Πάει κι ο έλατος του Λιανού που αποτελούσε σήμα κατατεθέν του Παλιοζαγόπιου. Κομμένος στη μέση και σαπισμένος στη ρίζα του, είναι θέμα χρόνου να υποκύψει στη μοίρα του. Γραφικό πάντως το καλυβάκι που φωλιάζει σιμά του!

• Δυο πουλιά. Νωρίς τον Ιούνιο τα βρήκαμε νεκρά σ' ένα δρομάκι του δάσους, σχεδόν αγκαλιασμένα. Προφανώς ο κυνηγός που τα φόνευσε, δεν κατόρθωσε να τα βρει.

- Πολλές φορές από αυτή την εφημερίδα κάμαμε έκκληση στους κυνηγούς να μην πυροβολούν τους φανοστάτες. Δυστυχώς, όπως δείχνει η φωτογραφία, χωρίς αποτέλεσμα!

- Αυτή είναι όλη κι όλη η παιδική χαρά στον Ιταμο: τρεις κούνιες και μια σπασμένη τραμπάλα. Κάτι γράφηκε, κάτι ακούστηκε για αναβάθμισή της, αλλά φως δεν είδαμε...

- Γραφικό το εκκλησάκι στον κόμβο Καροπλεσίου-Γιαννουσέικων-Ιταμου. Και εξαιρετικά περιποιημένο!

- Πατατοχρονιά φέτος! Τα περιβόλια της Ραχούλας

έβγαλαν μεγάλες ποσότητες και καλής ποιότητας πατάτα, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας καταναλώνεται ...οικογενειακά. Πάνε πολλά χρόνια ν' ακουστεί στη Λαϊκή της Καρδίτσας: "Πατακούλα απ' τη Ραχούλα..." ή "τάκα τάκα την πατάκα..."!

• Αντίθετα, ο βροχερός Ιούνιος μάς χάλασε τ' αμπέλια. Παρά τους απανωτούς ψεκασμούς, η χολέρα κι ο περονόσπορος τα κατέστρεψαν. Και πώς θα ζεσταθούμε το χειμώνα, χωρίς μπρούσκο και τσιπουράκι!

• Όταν το σπίτι χτίζεται με καλά υλικά, αντέχει στο χρόνο. Ένα από τα ελάχιστα που σώζονται στο Παλιοζαγόπι, χωρίς μεταγενέστερες επεμβάσεις, είναι και αυτό της φωτογραφίας, στα Δέντρα. Ανήκει στους απογόνους Χρήστου Γρυμπογιάννη και έχει και αυτό την ιστορία του.

Ο νεαρός δάσκαλος πρωτοδιορίστηκε στη Μικρή Παναγιά, ένα ορεινό χωριούδακι φωλιασμένο στην ανατολική πλευρά κωνικού λόφου, σε υψόμετρο οχτακοσίων μέτρων, απ' όπου ο κάμπος της Θεσσαλίας απλωνόταν στα πόδια του. Το θέαμα που απολάμβανε από εκεί ήταν εξαισίσιο και εξ ίσου μαγευτική ήταν και η ωραία φύση που το περιέβαλε. Κατά τα άλλα, δυστυχώς, δεν υπήρχε τίποτε αξιόλογο να περιγράψει. Το χωριό ήταν μικρό και, όπως λέει και η παροιμία: "Κακό χωριό τα λίγα σπίτια". Τον καιρό εκείνο ήταν ακόμα στο φόρτε του το μετεμφυλιακό κλίμα. Οι λιγοστοί κάτοικοι ήταν μοιρασμένοι σε δυο φατρίες: δεξιοί-αριστεροί. Παράβλεπταν τη φτώχεια τους και επέπιπταν με μανία η μια φατρία εναντίον της άλλης, μεχρι εξοντώσεως.

Αυτό για το νέο δάσκαλο ήταν επικίνδυνο και έπρεπε να προσέχει τις συναναστροφές του. Αν συναναστρεφόταν κάποιον που είχε το ...στύγμα του κομμουνιστή, ο πρώτος δεξιός που τον έβλεπε, τον καλούσε παράμερα και τον ...ενημέρωνε ότι ο προηγούμενος είναι ...κομμούνι, και να προσέχει! Το ίδιο συνέβαινε, αν συναναστρεφόταν δεξιό. Τότε το ...κομμούνι, με ύφος προστατευτικό, τον συμβούλευε να μην συναναστρέφεται τέτοια φασισταριά!

Το χωριό δεν είχε δρόμο ούτε φυσικά συγκοινωνία και, για να επικοινωνήσει κανείς με τον ...πολιτισμό, έπρεπε να βαδίζει δύο ώρες για να φτάσει στο διπλανό μεγαλοχώρι, να πάρει το λεωφορείο και μετά από διαδρομή μιας περίπου ώρας να φτάσει στην πόλη. Για απόσταση δηλαδή 40 χιλιομέτρων χρειαζόταν περίπου όσο είναι να πας από την Καρδίτσα στην Αθήνα!

Το μικρό μαγαζάκι του χωριού ο δάσκαλος έπρεπε-κατά το δυνατό- να το αποφεύγει, διότι εκεί μόνο ομηρικούς καυγάδες και διαπληκτισμούς μεταξύ των αντιμαχόμενων μερίδων, που έφταναν μέχρι ξυλοδαρμών, είχε να ...απολαύσει, εκτός που και οι δυο φατρίες τον πρότειναν ως μάρτυρα στα δικαστήρια, κάθε μια για λογαριασμό της. Έτσι, τις ελεύθερες ώρες του τις περνούσε στο γραφείο του σχολείου, που το χρησιμοποιούσε και ως κατοικία, ασχολούμενος με διάβασμα και μουσική από το ραδιοφωνάκι. Άλλη ψυχαγωγία δεν υπήρχε.

Απόγευμα Σαββάτου κατάφτασε στο σχολείο ένας μαθητής και του είπε ότι πρέπει να πάει στο μαγαζί, που τον ζητάει ο ...κινηματογραφιστής! Φαντάζεται κανείς την κατάπληξη του, όταν άκουσε τη λέξη: κινηματογραφιστής. Κάποια παρανόηση θα έχει γίνει, σκέφτηκε. Τι δουλειά έχει ο κινηματογραφιστής σ' αυτή την ερημιά, που ακόμα και το ηλεκτρικό ρεύμα ήταν ένα άπιστο όνειρο; Και πώς έφτασε ως εδώ χωρίς δρόμο;

Ντύθηκε βιαστικά και πήρε το δρόμο για το μαγαζί του χωριού, προπαντός γιατί τον κατάτρωγε η περιέργεια. Όταν έφτασε στη μικρή πλατεία, αντίκρισε δεξιά και αριστερά από την είσοδο του μαγαζιού στημένα δυο ταμπλό με κινηματογραφικές αφίσες και η απορία του μεγάλωσε ακόμα περισσότερο. Μπαίνοντας είδε τον άνθρωπο καθισμένο ανάμεσα σε δυο τρεις χωριανούς να πίνει τον καφέ του. Ήταν ένας κοντακιανός ταλαιπωριμένος ανθρωπάκος που κάθε άλλο παρά για κινηματογραφιστής έμοιαζε. Τον χαιρέτισε, κάθισε στο τραπέζι του και βάλθηκε να λύσει τις απορίες του. Πριν ακόμα ανοίξει το στόμα του, ο ...κινηματογραφιστής ζήτησε ταπεινά να του παραχωρηθεί το παλιό σχολείο για να κάμει το βράδυ παράσταση. Το παλιό σχολείο είχε εγκαταλειφθεί πριν από πέντε περίπου χρόνια, όταν έγινε το καινούργιο, και ήταν ετοιμόρροπο. Ο δάσκαλος είχε τις αντιρρήσεις του για την παραχώρηση, για λόγους ασφαλείας των κατοίκων, μεταξύ των οποίων θα ήταν και μικρά παιδιά. Μπροστά όμως στην επιμονή των χωριανών, ακόμα και της σχολικής εφορείας, υπέκυψε.

Ο ...κινηματογραφιστής ευχαριστημένος για την άδεια που του δόθηκε, με προθυμία απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις του. Είπε ότι η μηχανή του ήταν αυτοσχέδια και αποτελούνταν από μια παλιά κινηματογραφική μηχανή που τη βρήκε στο Μοναστηράκι. Είχε προσαρμόσει σ' αυτή ένα λουξ πετρελαίου και έτσι εξασφάλιζε το φωτισμό που δεν ήταν και άσχημος. Η κίνηση γινόταν γυρίζοντας τη ρόδα με το χέρι και ο ήχος με το στόμα του κινηματογραφιστή. Όσο για ταΐνιες, είχε μια συρραφή από αποκόμματα παλιών ταινιών, διαφορετικών μεταξύ τους. Τέλος, το μεταφορικό μέσο του ήταν δυο γαϊδουράκια!

Απόμεινε τώρα η περιέργεια του δασκάλου, να δει το αποτέλεσμα όλων αυτών των απίθανων συνδυασμών. Σαν έπεισε το σκοτάδι, οι χωριανοί, αφού κατέβαλαν το διφραγκάκι -τα παιδιά δωρεάν- πήραν τις θέσεις τους στα παλιά θρανία και ο κινηματογραφιστής άρχισε την προβολή. Το πρώτο μέρος ήταν από μια περιπέτεια "Ταρζάν".

Έλεγε ο μάστορης: Να, ο Ταρζάν στη ζούγκλα της ...Αμερικής παλεύοντας με τα άγρια θεριά ... και, καθώς μιλώντας έχανε το ρυθμό στο γύρισμα της ρόδας, ο Ταρζάν, ώποιον να πηδήσει από το ένα δέντρο στο άλλο, μετεωρίζοταν στο κενό αρκετά δευτερόλεπτα και ο κόσμος ξεσπούσε σε ακράτη γέλια. Στη συνέχεια παρουσιάζοταν ένα απόκομμα από ταΐνια με σταυροφόρους στους Αγίους Τόπους. Και εδώ, όταν έχανε το ρυθμό στο γύρισμα της ρόδας, τα άλογα γίνονταν ...πττάμενα. Ο μάστορης έχοντας συγκεντρωμένη την προσοχή του στη ρύθμιση του γυρίσματος, συνέχισε να μιλάει για τις περιπέτειες του Ταρζάν.

-Δεν είναι ο Ταρζάν, αυτοί είναι σταυροφόροι, του ψιθύρισε ο δάσκαλος.
-Συγνώμη, δάσκαλε, αφαιρέθηκα, δικαιολογήθηκε ο μάστορης.
Μ' αυτά και μ' αυτά τελ

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Νέα του χωριού

Να τα πούμε, Δήμαρχε; Ανοιχτά & άλυτα προβλήματα της Ραχούλας

Με την ανάληψη των καθηκόντων του νέου Δημάρχου Καρδίτσας, του συμπατριώτη μας κ. Φώτη Αλεξάκου και του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου μας επαναφέρουμε τα ανοιχτά προβλήματα της κοινότητάς μας, τα οποία για πολλοστή φορά και επί σειρά ετών θέτουμε στην εκάστοτε Δημοτική Αρχή, χωρίς, δυστυχώς, να έχει επιλυθεί κάποιο από αυτά. Ελπίζουμε ότι η νέα Δημοτική Αρχή θα τείνει περισσότερο "ευήκοο ους".

1. Δρόμος Ραχούλα- Ίταμος

1,3 χιλιόμετρα ασφαλτόστρωσης απομένει για τη σύνδεση της Ραχούλας με τη Λίμνη Πλαστήρα

Δεν θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθούμε στο ιστορικό του δρόμου Ραχούλα-Παλιοζωγλόπι- Ίταμος διότι ο νέος Δήμαρχος κ. Φώτης Αλεξάκος γνωρίζει καταλεπτώς τις περιπέτειες αυτού του τόσο σημαντικού έργου για τη σύνδεση με τη Λίμνη Πλαστήρα όχι μόνο της Ραχούλας αλλά και πολλών άλλων ημιορεινών και πεδινών χωριών του νομού μας, αφού ο δρόμος αποτελεί τη συντομότερη όδευση προς αυτή.

Γράφαμε και άλλοτε (Ζ.Χ. τ. 93/2012 "Το τελευταίο χιλιόμετρο") ότι απομένει η ασφαλτόστρωση του τελευταίου χιλιόμετρου για να ολοκληρωθεί ο δρόμος μέχρι τη βρύση Ίταμου και να αποκατασταθεί απρόσκοπη όδευση προς τα παραλίμνια χωριά, αλλά και προς Καροπλέσι, Γιαννουσέικα,

Ανθηρό, Σάικα και Άγραφα.

Το σημαντικότερο είναι ότι στο υπό ασφαλτόστρωση τμήμα έχουν κατασκευαστεί προ ετών όλα τα έργα υποδομής, τα οποία κινδυνεύουν με κατάρρευση, λόγω της εγκατάλειψης και των καιρικών συνθηκών κατά τους χειμερινούς μήνες.

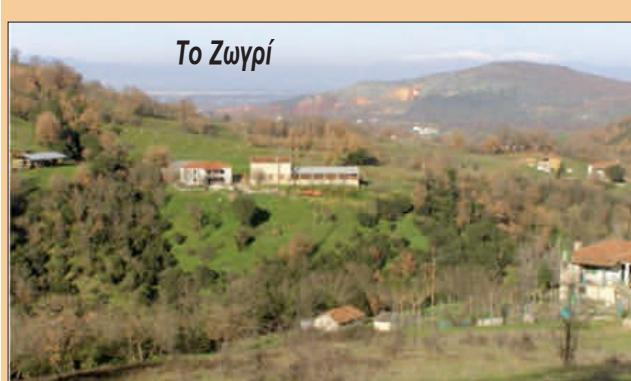
Υστερά από τα παραπάνω κάνουμε έκκληση προς τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο να θέσουν το ημιτελές αυτό έργο σε πρώτη προτεραιότητα.

2. Τα προβλήματα ύδρευσης Ραχούλας, Παλιοζωγλοπίου και Ζωγρί.

ΡΑΧΟΥΛΑ: Κάθε καλοκαίρι τα ίδια. Αν και υπάρχει επάρκεια νερού οι κάτοικοι υποφέρουν από λειψυδρία. Το πρόβλημα το αναλύσαμε και κάναμε τις προτάσεις μας στο Τ. 87 των Ζωγλοπίτικων Χρονικών. Λύση του προβλήματος υπάρχει. Πολιτική βούληση χρειάζεται και αποφασιστικότητα.

ΠΑΛΙΟΖΩΓΛΟΠΙ: Έτσι όπως είναι κατασκευασμένο το δίκτυο, με έναν αγωγό από την δεξαμενή μέχρι την Αγ. Παρασκευή, τα επάνω σπίτια του οικισμού δεν θα έχουν ποτέ νερό. Χρειάζεται η κατασκευή δεύτερου αγωγού και ο οικισμός να χωριστεί σε δύο τομείς. Ο πρώτος αγωγός να υδροδοτεί τον τομέα από τη δεξαμενή μέχρι την οικία αδελφών Θεάκου και ο δεύτερος αγωγός να υδροδοτεί τον τομέα από οικία αδελφών Θεάκου μέχρι την Αγ. Παρασκευή. Μόνο έτσι το νερό θα διανέμεται δίκαια.

ΖΩΓΡΙ: Η οδύσσεια με την ύδρευση του οικισμού Ζωγρί δεν έχει τελειωμό. Κάθε χρόνο, τέτοια εποχή, οι πτωχοί

To Ζωγρί

κτηνοτρόφοι του οικισμού υποχρεώνονται να πληρώνουν για ύδρευση από 150-300 ευρώ, ενώ οι συγχωριανοί τους, που υδρεύονται από άλλο δίκτυο, πληρώνουν 30 ευρώ! Η αδικία είναι προφανής.

Το πρόβλημα είναι καθαρά τεχνικό. Αν και συμπληρώθηκε η τοποθέτηση του νέου αγωγού από Χάνια μέχρι το υδραγωγείο, εντούτοις, το έργο δεν ολοκληρώθηκε, διότι απομένει η τοποθέτηση του συστήματος ασύρματης επικοινωνίας μεταξύ αντιλοιφασίου και δεξαμενής ώστε να διακόπτεται η ροή του νερού, όταν η δεξαμενή πληρώνεται. Διαβάσαμε στον τύπο ότι το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καρδίτσας ενέκρινε πίστωση για την τοποθέτηση του συστήματος αυτού. Ας επισπευσθεί λοιπόν η τοποθέτηση του, για να μην έχουμε και του χρόνου τα ίδια.

3. Βελτιώσεις στο δρόμο Καλλίθηρο - Ραχούλα - Ίταμο

Ο παραπάνω δρόμος, όπως είναι γνωστό, εξυπηρετεί όχι μόνο τη Ραχούλα, αλλά και τα χωριά: Αμάραντο, Σαραντάπορο και Νεράιδα και, εν μέρει: Καταφύγι, Καστανιά, Γιαννουσέικα και Καροπλέσι. Καταγράφουμε ορισμένα επικίνδυνα σημεία που υπέπεσαν στην αντίληψή μας:

α) Στροφή Βουλωμένης (Μετά τα Χάνια). Προ πενταετίας έγινε διάνοιξη της στροφής και επίστρωση με ΖΑ, ουδέποτε όμως ασφαλτοστρώθηκε, και αποτελεί παγίδα για τα διερχόμενα αυτοκίνητα, λόγω της ολισθηρότητας του χαλικιού.

β) Στροφή στη θέση "Αντάρτης". Η στροφή προς και από Ραχούλα είναι τυφλή, με κίνδυνο εμπλοκής των διερχόμενων αυτοκινήτων σε τροχαίο απύχημα. Με μικρή δαπάνη μπορεί να γίνει διάνοιξη προς το βράχο.

γ) Στροφή στη θέση "Γεφύρι Ιτιάς". Επικίνδυνη κάθοδος-άνοδος σε γωνία 90ο στο πολύ στενό γεφυράκι. Μεγάλος κίνδυνος για τους διερχόμενους, κυρίως τη νύχτα.

δ) Διάνοιξη στη θέση "Βρύση Ζαχαριά (προς Παλιοζωγλόπι). Με μεγάλη δυσκολία και κίνδυνο εκτροπής προς το γκρεμό διέρχονται λεωφορεία και μεγάλα φορτηγά.

Άλλα προβλήματα

1) Τα δημοτικά τέλη. Επιτέλους η Δημοτική Αρχή πρέπει να μειώσει τα δημοτικά τέλη του Δήμου Ιτάμου στα επίπεδα των άλλων Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Καρδίτσας. Η σημερινή διαφοροποίηση και αδιανόητη είναι και άδικη. Ήταν δε προεκλογική δέσμευση του νέου Δημάρχου.

2) Αποκομιδή απορριμμάτων και καθαριότητα. Ένα διαχρονικό πρόβλημα είναι η αποκομιδή των απορριμμάτων από όλους τους οικισμούς μας και η καθαριότητα των κοινοχρήστων χώρων. Η αποκομιδή δεν γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Το πρόγραμμα αποκομιδής δεν τηρείται με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα στους χώρους γύρω από τους κάδους. Επίσης οι κάδοι θα πρέπει να πλένονται και να απολυμαίνονται τουλάχιστον τρεις φορές τον χρόνο, όταν στο χωριό μας τα τελευταία δύο χρόνια τέτοια εργασία δεν έγινε.

3) Το κυλικείο Ιτάμου. Οι περιπτέτεις του κυλικείου δεν έχουν τέλος. Τελευταία μας γνωστοποιήθηκε από τη Δημοτική Αρχή ότι το κυλικείο δεν μπορεί να λειτουργήσει διότι δεν έχει άδεια οικοδομής και διότι βρίσκεται σε δασική έκταση. Αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι δεν μπορεί να βρεθεί λύση ώστε το κυλικείο να λειτουργεί για δύο μήνες κάθε καλοκαίρι.

4) Ο δρόμος πρόσβασης στο εξωκλήσι της Μεταμόρφωσης στην Κούλια Ιτάμου. Μαζί με την αποπεράτωση του δρόμου Παλιοζωγλοπίου - Ιτάμου θα μπορούσε να ασφαλτοστρωθεί και ο δρόμος προς την Κούλια Ιτάμου όπου βρίσκεται το εξωκλήσι της Μεταμόρφωσης. Κάθε χρόνο στις 6 Αυγούστου κατακλύζεται από πλήθος κόσμου, ενώ όλο και περισσότεροι επιλέγουν την εκκλησία αυτή για την τέλεση γάμων και βαπτίσεων.

Επίσης ο Δήμος θα πρέπει να συντάξει μελέτη για την ανάπλαση του χώρου σε όλο το πλάτωμα της Κούλιας. Είναι μία τοποθεσία που μπορεί να προσελκύσει πλήθος επισκεπτών.

5) Ο Μυκηναϊκός τάφος στην Τούμπα. Ανασκάφηκε εν μέρει, σκεπάστηκε και εγκαταλείφθηκε. Ας γίνουν κάποιες ενέργειες, ώστε να αποπερατωθούν οι εργασίες και ο τάφος να γίνει επισκέψιμος.

6) Η άρδευση με τον πλαστικό αγωγό. Υπήρξε πράγματι καλή ιδέα η άρδευση με τον πλαστικό αγωγό και θα απέβαινε αποτελεσματική, αν έμπαινε τάξη στο πότισμα. Αν καθένας που βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, κλείνει τις βάνες, όποτε του καινίσει, αδιαφορώντας για τους πιο κάτω, τα προβλήματα δεν πρόκειται να εκλείψουν. Επίσης πρέπει να συνδεθεί με το υπάρχον δίκτυο ο αγωγός ο οποίος απλώθηκε από τα Χάνια προς τον Ξηρόκαμπο και μένει εγκαταλειμμένος επί δύο χρόνια. Το πρόβλημα νομίζουμε ότι μπορεί να λυθεί σε τοπικό επίπεδο.